زنجیرا چلینەیان (2)

40 فەرموودە د نەکامیکرنا جوهیاندا



کومکرن: کورێ ئاخا فلسطینێ

الدكتور جهاد جميل العايش آل عملة

وەرگێڕان

شیڤان شێخەمیری

مزگەفت

چل فەرموودە

د نەکامیکرنا جوهیاندا

کومکرن

کورێ ئاخا فلسطینێ:

الدکتور. جهاد جميل العايش آل عملة

وەرگێڕان

شیڤان شێخەمیری

مزگەفت

www.mzgaft.com

ناڤێ پەرتووکێ: چل فەرموودە د نەکامیکرنا جوهیاندا.

ناڤێ پەرتووکێ ب عەرەبی: الأربعون في ذم اليهود.

کومکرن: الدكتور. جهاد جميل العايش آل عملة.

وەرگێڕان: شیڤان شێخەمیری.

دیزاینا ناڤەڕوکێ و بەرگی: سایتێ مزگەفت.

زنجیرا: چلینەیان.

هژمارا زنجیرێ: (2)

ساڵ: 2024

ژ بەرهەمێن: سایتێ مزگەفت www.mzgaft.com

دەستویری

ل ڕوژا دووشەمبیێ 30 هەیڤا 10ساڵا 2023 من دەستویری ژ دکتور جیهاد جمیل العایش وەرگرت بۆ وەرگێڕانا پەرتوکا وی یا کۆ بناڤێ: چل فەرموودە، د نەکامیکرنا جوهیان دا.

دکتوری ژی ب دوعا و خۆشحالیڤە گۆت: دروستە، و خودێ خێرا هەوە بنڤێست بۆ ڤێ پویتە پێدانا هەوە.

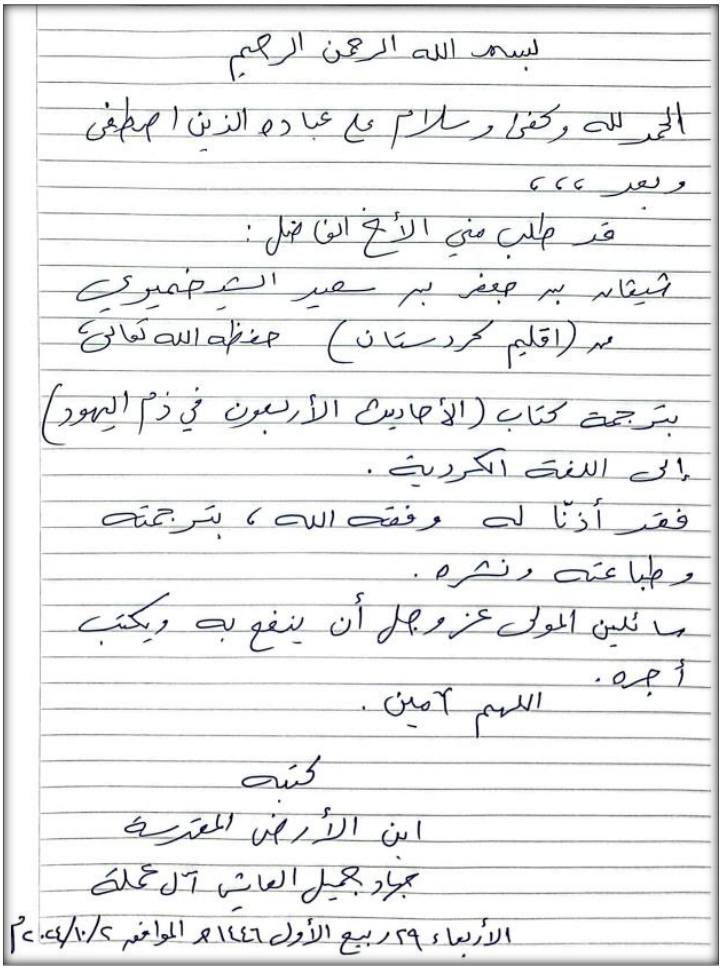

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى

وبعد ،،،

قد طلب مني الأخ الفاضل:

شيفان بن جعفر بن سعيد الشيخميري

من (اقليم كردستان) حفظه الله تعالى

بترجمة كتاب (الأحاديث الأربعون في ذم اليهود)

إلى اللغة الكردية.

فقد أذنّا له وفقه الله، بترجمته

وطباعته ونشره.

سائلين المولى عز وجل أن ينفع به ويكتب

أجره.

اللهم آمين.

كتبه

ابن الأرض المقدسة

جهاد جميل العايش آل عملة

الأربعاء ٢٩ ربيع الأول ١٤٤٦هـ الموافق ٢/١٠/٢٠٢٤م

پێشەکییا وەرگێڕی

بێگۆمان دۆزا عەردێ فلسطینێ دۆزەکا گرێدای بیروباوەرانە، وشەڕێ دناڤبەرا موسڵمان و جوهییێن دڕندە دایە، و چ پێنەڤێت مە کوردان ژی گرێدانەکا ئاینی و مێژوویی یا ب ڤێ دۆزێ ڤە هەی، ئێکەم ژلایێ ئاینی ڤە کۆ ئەم هەردوو موسڵمانین، یا دیژی باپیرێ مە کوردان (صلاح الدين الأيوبي) ڕزگارکەرێ ڤێ قودسێ بوو ژ خاچپەرێسان.

ڤێجا ئەڤ پەرتوکا بناڤێ (الاحاديث الأربعون في ذم اليهود) ژ کومکرنا دکتور جیهاد جمیل بەحسێ ئەوان سالوخەت و ڕەفتار و بیروباوەرێن جوهییان دکەت یێ کۆ د فەرموودێن دڕوستێن پێغەمبەری دا هاتین ﷺ، ڤێجا ژبەر گرنگیا بابەتی هەڤتا دگەل شەڕێ وان یێ دڕندانە ل وەڵاتێ فلسطینێ، و زوڵم و زۆردارییا وان، و بۆ نیاسینا ڤێ دەستەکێ ئەز ڕابووم ب دەستپێکرنێ ژ نڤیسەری و وەرگێڕانا وێ بۆ زمانێ کوردی، ژ خودایێ مەزن دخوازم کا چەوا جارا دی قودس ل سەر دەستێ قارەمان و زانایێ کورد (صلاح الدين الأيوبي) هاتە ڕزگار کرن، ڤێ جارێ ژی کەسەکێ ژ هەژ بۆ ڤێ ئەرکێ پیرۆز بەرهەڤ بکەت.

و هەر ئەوە ل سەر ڤێ چەندێ خودان شیان . **شیڤان شێخەمیری**

j30.10.2023

پێشەکییا نڤیسەری

پترترین کوم و مللەتێن بەحسێ وان د قورئانا پیروز دا هاتی ئۆممەتا بەنی ئیسرائیلە، خودایێ مەزن بەحسێ ڕەنگ و جورێن وەرگەڕیانێت وان یێن کرین دناڤبەرا کوفرێ و ئیمانێ دا، وکرێتیا طوبعەت و ڕەوشتێ وان، و سەروبەرێ وان دگەل پێغەمبەرێن وان وەك ڕوکمان بۆ وان، و کوفری کرن ب وان، و ل دوماهیێ ژی کۆشتنا گەلەک ژ پێغەمبەرێ خۆ.

و بێگۆمان چاڤدێریا قورئانێ بۆ بەحسکرنا گەلەک ژ دەنگوباسێن وان ژبەر هندێ یە دا پەند وشیرەت ژ سەرهاتییێن وان و دوماهییا وان یا خراب بهێتە وەرگرتن .

و یا ژ پێغەمبەری صلى الله عليه وسلم هاتیە ڤەگۆهاستن کۆ گەلەک ژ شەڤا خۆ یان ڕوژا خۆ د بوراند ب هشیارکرنا ژ وان، و باشی بەحسێ هندەک کریارێن چاکێن وان دکر، هەروەکی عەبدوڵایێ کورێ عەمری خودێ ژێ ڕازی بیت کۆ دگۆت: "لقد كان رسول الله يُحدِّثُنا اليوم واللَّيلَةَ عن بني إسرائيل ما يَقومُ إلاَّ لحاجة"[1]

(1) أخرجه ابن حبان في "صحيحه" برقم: (6255)، قال الالباني في "التعليقات الحسان على صحيح ابن حبان":صحيح، وقال شعيب الأرناؤوط في "الإحسان في تقريب صحيح ابن حبان":

وفي رواية: "لَا يَقُومُ إِلَّا لِعِظَمِ صَلَاةٍ".

ئانكو: پێغەمبەرێ خودێ صلى الله عليه وسلم ب شەڤ و ڕۆژ بۆ مە بەحسێ بەنی ئیسرائیلیا دكر، و نە ڕادبوو پێدڤییەک نەبا.

و د ڕیوایەتەکا دی دا: نە ڕادبوو هەکە ژبەر نڤێژێ نەبا.

و پێغەمبەری صلى الله عليه وسلم تەنگاڤی وگۆنەهـ یا ل سەر مە ڕاکری د بەحسکرنا واندا ب گۆتنا خۆ: "حدثوا عن بني إسرائيل ولا حرج"[1]

ئانكو: ژ كیس بەنی ئیسرائیلیا باخڤن و چ گۆنەهـ تێدا نینە.

ب مەرجەکێ نە هەڤدژ بیت ب تشتەکێ ژ شەریعەتێ مە.

اسناده صحيح على شرط مسلم، واخرجه ابو داود برقم: (3663)، إلا أنه قال: "ما يقوم الا الى عُظم الصلاة" . واخرجه بلفظ ابي داود احمد برقم: (19922)و(437/4)و (444)، والطبراني في "الكبير" برقم: (510/18)، والبزار برقم: (223) و (230)، انتهى كلام شعيب في الاحسان.

أخرجه ابوداود : 3663 ,وابن حبان صحيحه في العلم ص 57, واحمد في مسنده 437/4 وابن خزيمة في صحيحه :292/2.

(1) اخرجه البخاري عن عبدالله بن عمرو رضي الله عنه برقم: (3461) ومسلم من حديث ابي سعيد رضي الله عنه برقم: (3004)

و ئەم دێ دڤی مەتنی دا کومەکێ ژ حەدیسێن پێغەمبەری یێن دروست وئاشکرا د نەکامی کرنا جوهیاندا کۆم کەین، دا ئوممەتێ هشیار بکەین ژ کریارێن وان و مەرەمێن وان یێن خراب .

و مە د هەلبژارتنا ڤان حەدیسان دا ڕێبازا هەمەڕەنگیێ یا بکارئینای د سالوخەتێن خراب دا دڤێ مەتنی دا، یێ کۆ مە ناڤێ وێ کریە: "الأحاديث الأربعون في ذم اليهود."

چل حەدیس د نەکامی کرنا جوهیان دا.

و بێگۆمان پێدڤییەکا دژوار هەبوو بۆ ڤی مەتنی ژبەر ڤان ئەگەرێن ل خوارێ:

1 -ژبەری نوکا د زنجیرەیەکا دەست نیشانکری دا نە هاتینە کومکرن .

2 -واجبوونا تێگەهاندنا گشت موسڵمانان و غەیری وان ژی ب بیروباوەر و ڕەفتارێن جوهییان یێن کرێت وخراب دگەل خودێ مەزن، و پەرتوکێن وی، و پێغەمبەرێن وی، و گشت چێکرییێن وی.

3 -کورتکرن و پۆختکرن بۆ گەلەك دەرگەهێن فەرموودێ یێن پژالە د پەرتوکێن سوننەتێ دا یێن کۆ بەحسێ نەکامییا جوهیان کری.

4 -ئەڤە ژی دەرگەهەکە ژ دەرگەهێن جیهادکرنێ دگەل جوهییێن تەعداکار، ودیارکرنا ڕاستیا وان د زەمانەکێ کۆ فەساد و خرابکاریا وان یا دیار و ژ توخیبا دەرکەفتی و کاریگەر بووی ل سەر جیهانێ هەمیێ.

5 -دا کۆ ببیتە مادەیەکێ زانستی، و مەنهەجەکێ پەروەردەیی، و مەتنەکا بساناهی بۆ ژبەرکرنێ، و ب پویتەدان ییێن هاتینە هەلبژارتن دا کۆ نفش ل سەر بهێنە پەروەردەکرن، و قوتابخانە و ئەکادیمیی و وزانکۆ و ل وانەییێن زانینێ ب هەمی جوران ڤە بهێنە خواندن .

و ل دوماهیێ: ئەز ژ خودایێ مەزن و بلند دخوازم کۆ ڤی کاری ژ من قەبویل بکەت، و بکەتە تیرەك ژ تیرێن من د شەڕێ جوهییێن زوردار دا ل سەر عەردێ پیرۆز "فلسطین " و هەمی وەڵاتێن موسلمانان.

والحمد لله رب العالمين

ژ کومکرنا کورێ ئاخا پیرۆز

جهاد جميل العائش آل عملة

فەرموودا ئێکێ: جوهی تڕانا ب فەرمانێن خودایێ بلند دکەن.

عن أَبي هُرَيْرَةَ رضى الله عنه قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم:" قِيلَ لِبَنِى إِسْرَائِيلَ:(ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ)[1] فَبَدَّلُوا, فَدَخَلُوا (الباب)[2] يَزْحَفُونَ عَلَى أَسْتَاهِهِمْ! وَقَالُوا:حَبَّةٌ فِي شَعَرَةٍ".[3]

ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی گوت: پێغەمبەرێ خودێ ﷺگوت: هاتە گوتن بۆ بەنی ئیسرائیلیا: "ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ"، ودەمێ هوین دچنە د باژێرێ دا خۆ بۆ خودێ بچەمینن، وبێژن: خودایێ مە گونەهێن مە ژێ ببە، ئەم دێ د بەرسڤا هەوە ئێین وگونەهێن هەوە ڤەشێرین. ڤێجا وان گوهۆری و چوونە د باژێرێ و وان خۆ ل سەر پاشییێن خۆ دخشاندن، وگوتن: دندکەك د موییەکێ دا.

---

(1) سورة البقرة: 58

(2) كلمة: (الباب) ليست في البخاري, ذكرها مسلم والامام أحمد في مسنده , حديث رقم: 8230 وقال محقق الكتاب شعيب الأرناؤوط :إسناده صحيح على شرط الشيخين. وانفرد الإمام أحمد بإخراجه بسند الصحيفه ,انظر مسند أحمد بتحقيق شعيب الارناؤؤط 535/13 , والنسائي في الكبرى10922وابن حبان برقم:6251

(3) أخرجه البخاري برقم: (3403) و(4641) و(4479), ومسلم برقم: (3015) ، والترمذي (2956) . والطبري في "تفسيره" 303/1، وابن أبي حاتم في تفسير سورة البقرة (579) و (591) ، وابن حبان (6251) ، والبغوي في "تفسيره" 76/1.

فەرموودا دوویێ: موحەممەدی د تەورِاتا خۆ دا دبینن، و باوەرێ پێ نائینن!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ الَّتِي فِي الْقُرْآنِ:{يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا [1]} قَالَ فِي التَّوْرَاةِ :"يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَحِرْزًا لِلْأُمِّيِّينَ, أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي, سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ, لَيْسَ بِفَظٍّ وَلَا غَلِيظٍ, وَلَا سَخَّابٍ بِالْأَسْوَاقِ, وَلَا يَدْفَعُ السَّيِّئَةَ بِالسَّيِّئَةِ, وَلَكِنْ يَعْفُو وَيَصْفَحُ, وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللَّهُ حَتَّى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ الْعَوْجَاءَ, بِأَنْ يَقُولُوا: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَيَفْتَحَ بِهَا أَعْيُنًا عُمْيًا, وَآذَانًا صُمًّا وَقُلُوبًا غُلْفًا[2]".

ئانکۆ: ژ کیسێ عەبدوڵایێ کورێ عەمرێ کورێ عاصی خودێ ژوان ڕازی بت: کۆ ئەڤ ئایەتا د قورئانێ دا: {يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا}، ڕامان: ئەی پێغەمبەر، هندی ئەمین مە تو یێ هنارتی دا تو ب گەهاندنا پەیامێ ببییە شاهد ل سەر ئوممەتا خۆ، ودا مزگینییێ ب دلۆڤانییێ وبەحەشتێ بدەیە خودان باوەران ژ وان، وگونەهکار ودرەوپێکەران ژ ئاگری بترسینی .

---

(1) سورة الأحزاب :45

(2) أخرجه البخاري:2125و 4838.

د تەوڕاتێ دا یا گۆتی: ئەی پێغەمبەر، هندی ئەمین مە تو یێ هنارتی دا تو ب گەهاندنا پەیامێ ببییە شاهد ل سەر ئوممەتا خۆ، ودا مزگینییێ ب دلۆڤانییێ وبەحەشتێ بدەیە خودان باوەران ژ وان، و کەلهەکا ئاسێ بۆ نەخوێندەواران (عەرەبا)، تۆ عەبدێ منی و هنارتیێ منی، من ناڤێ تە یێ کریە متەوەکل (ئانکۆ: پشت بەستنێ ل سەر خودێ دکەت)، نە یێ ڕەوشت کرێتە ونە ژی یێ دل ڕەقە، و نەیێ دەنگ بلندە ل بازاری، وخەلەتیێ ب خەلەتیێ پال نادەت، بەلکۆ لێ دبوریت و ئازا دکەت، و خودێ ڕوحا وی ناکێشیت هەتا ک ئەو دینێ خوار ڕاست بکەت، کۆ بێژن: چ خوداوەندێن حەق نینن ژ هەژی پەرستنێ ژ خودێ پێڤەتر، ڤێجا بڤێ چەندێ چاڤێن کورە ژ حەقیێ پێ ببینن، و گۆهێن کەڕ ژ گوهلێبوونا حەقیێ پێ گوهلێ بن، ودلێن پێچای ژ حەقیێ پێ نەرم بن.

فەرموودا سیێ: حەقیێ دزانن و باوەریێ پێ نائینن.

عن ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كُنْتُ قَائِمًا عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ حِبْرٌ مِنْ أَحْبَارِ الْيَهُودِ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ فَدَفَعْتُهُ دَفْعَةً كَادَ يُصْرَعُ مِنْهَا فَقَالَ: لِمَ تَدْفَعُنِي؟ فَقُلْتُ: أَلَا تَقُولُ يَا رَسُولَ اللهِ، فَقَالَ الْيَهُودِيُّ: إِنَّمَا نَدْعُوهُ بِاسْمِهِ الَّذِي سَمَّاهُ بِهِ أَهْلُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اسْمِي مُحَمَّدٌ الَّذِي سَمَّانِي بِهِ أَهْلِي"، فَقَالَ الْيَهُودِيُّ: جِئْتُ أَسْأَلُكَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَيَنْفَعُكَ شَيْءٌ إِنْ حَدَّثْتُكَ؟" قَالَ: أَسْمَعُ بِأُذُنَيَّ، فَنَكَتَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعُودٍ مَعَهُ، فَقَالَ: "سَلْ" فَقَالَ الْيَهُودِيُّ: أَيْنَ يَكُونُ النَّاسُ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "هُمْ فِي الظُّلْمَةِ دُونَ الْجِسْرِ" قَالَ: فَمَنْ أَوَّلُ النَّاسِ إِجَازَةً؟ قَالَ: "فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ" قَالَ الْيَهُودِيُّ: فَمَا تُحْفَتُهُمْ حِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ؟ قَالَ: "زِيَادَةُ كَبِدِ النُّونِ"، قَالَ: فَمَا غِذَاؤُهُمْ عَلَى إِثْرِهَا؟ قَالَ: "يُنْحَرُ لَهُمْ ثَوْرُ الْجَنَّةِ الَّذِي كَانَ يَأْكُلُ مِنْ أَطْرَافِهَا" قَالَ: فَمَا شَرَابُهُمْ عَلَيْهِ؟ قَالَ: "مِنْ عَيْنٍ فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا" قَالَ: صَدَقْتَ. قَالَ: وَجِئْتُ أَسْأَلُكَ عَنْ شَيْءٍ لَا يَعْلَمُهُ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ رَجُلٌ أَوْ رَجُلَانِ. قَالَ: "يَنْفَعُكَ إِنْ حَدَّثْتُكَ؟" قَالَ: أَسْمَعُ

بِأُذُنَيَّ. قَالَ: جِئْتُ أَسْأَلُكَ عَنِ الْوَلَدِ؟ قَالَ: "مَاءُ الرَّجُلِ أَبْيَضُ، وَمَاءُ الْمَرْأَةِ أَصْفَرُ، فَإِذَا اجْتَمَعَا، فَعَلَا مَنِيُّ الرَّجُلِ مَنِيَّ الْمَرْأَةِ، أَذْكَرَا بِإِذْنِ اللهِ، وَإِذَا عَلَا مَنِيُّ الْمَرْأَةِ مَنِيَّ الرَّجُلِ، آنَثَا بِإِذْنِ اللهِ". قَالَ الْيَهُودِيُّ: لَقَدْ صَدَقْتَ، وَإِنَّكَ لَنَبِيٌّ، ثُمَّ انْصَرَفَ فَذَهَبَ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَقَدْ سَأَلَنِي هَذَا عَنِ الَّذِي سَأَلَنِي عَنْهُ، وَمَا لِي عِلْمٌ بِشَيْءٍ مِنْهُ، حَتَّى أَتَانِيَ اللهُ بِهِ". [1]

ئانكۆ: ژ كيسێ ثەوبانى مەولايێ پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: ئەز ژ پێرڤە بووم ل دەف پێغەمبەرێ خودێ ﷺ، زانايەك ژ زانايێن جوهييان هات گۆت: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ، من پالەكا بهێز لێدا هند ما بوو ژبەر وێ بكەڤيت، گۆت: تۆ بوچى من پالّ دده‌ى؟ من گۆتێ: بێژە ئەى پێغەمبەرێ خودێ، يێ جوهى گۆت: ئەم ب وى ناڤى گازى دكەينێ يێ كەسوكارێن وى پێ ناڤكرى، پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: هندى ناڤێ منە موحەممەدە يێ كەس وكارێن من ئەز پێ ناڤكريم، يێ جوهى گۆت: ئەز يێ هاتيم پرسيارێ ژتە بكەم، پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆتە وى: ئەرێ دێ تشتەك مفاى لتە دكەت ئەگەر ئەز بۆتە بێژم؟ گۆت: ئەز ب هەردوو گۆهێن خۆ گوهلێ دبم، داركەك دەستێ پێغەمبەرێ خودێ دا بوو ﷺ ل

(1) أخرجه البخاري في التفسير401/8 ومسلم و 315 وصحيح ابن خزيمة برقم: 232, والأوسط للطبراني , برقم: 467, والسنن الكبرى للبيهقي , برقم:798

عەردی دا، گۆتێ: پرسیارێ بکە؟ یێ جوهی گۆت: ئەرێ دێ خەلك لکیڤە بن دەمێ ئەڤ عەرد و عەسمانە دهێنە گهورین؟ پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: ئەو دێ د تاریاتییەکێ دا بن ل سەر پڕا صیڕاطێ، گۆت: ئێکەم خەلکێ ل سەر ڕا دەرباز دبن کینە؟ گۆت: هەژارێن موهاجرانە، یێ جوهی گۆت؟ دیاری و ڕێزلێنانا وان چییە دەمێ دچنە د بەحەشتێ دا؟ گۆت: زێدەهیا مێلاکا نەهنگی، گۆت: پاشی دێ خوارنا وان چبیت پشتی وێ؟ گۆت: دێ گایێ بەحەشتێ بۆ سەرژێ کەن یێ کۆ ل دورێن بەحەشتێ دچەریا، گۆت: پاشی دێ ڤەخۆارنا چبیت ل سەر ڤێ خوارنێ؟ گۆت: ژ کانییەکێ ژ بەحەشتێ دبێژنێ: سەلسەبیل، گۆت: تە ڕاست گۆت، گۆت: و ئەز یێ هاتیم پرسیارا تشتەکی ژتە بکەم کەس ژ ئەهلێ عەردی نزانیت پێغەمبەرەك یان زەلامەك یان دوو زەلام، گۆت: ئەرێ دێ تشتەك مفای لتە دکەت ئەگەر ئەز بۆتە بێژم؟ گۆت: ئەز ب هەردوو گۆهێن خۆ گوهلێ دبم.

گۆت: ئەز یێ هاتیم پرسیارێ ژتە بکەم دەربارەی زاروکی؟ گۆت: ئاڤا زەلامی سپییە، و ئاڤا ژنێ زەرە، ئەگەر کوم بوون، و ئاڤا زەلامی بسەر ئاڤا ژنێ کەفت، دێ نێر بیت ب دەستیریا خودێ، و ئەگەر ئاڤا ژنێ بسەر ئاڤا زەلامی کەفت، دێ مێ بیت ب دەستیریا خودێ، یێ جوهی گۆت: تە ڕاست گۆت، و تۆ پێغەمبەری، پاشی

ڕابوو و چوو، پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: ئەڤی پرسیارا ڤێ چەندێ ژ من کر یا وی ژ من کری، و من چ زانین پێ نەبوو، هەتا خودێ زانین پێ داییە من.

فەرموودا چواردە: جوهی کوفریێ ش موحەممەدی دکەن صلى الله عليه وسلم وهیڤیا وان ئەوە دوعا بۆ وان بکەت.

عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه قَالَ: "كَانَ اليَهُودُ يَتَعَاطَسُونَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُونَ أَنْ يَقُولَ لَهُمْ: يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ، فَيَقُولُ: "يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ".[1]

ئانکو: ژ کیسێ بابێ موسایێ ئەشعەری خودێ ژێ ڕازی بت گۆت: جوهی ل دەف پێغەمبەری ﷺ د بێهنژین، و هیڤیا وان ئەو بوو کۆ بێژیتە وان: خودێ دلوڤانیێ ب هەوە ببەت، بەلێ دگۆت: خودێ هەوە ب هیدایەت بینیت، وهەوە چاك بکەت.

(1) أخرجه البخاري في الأدب المفرد, برقم: 940 وأحمد في مسنده برقم:19586 والترمذي في سننه والحديث بلفظه, برقم :2739 والحديث بلفظه, قال الشيخ أحمد شاكر وبشار عواد معروف في تحقيقهما لسنن الترمذي: "هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ" والطبراني في الدعاء برقم:1986والسني في عمل اليوم والليلة برقم: 262 وقال عنه الألباني:"صحيح" في التعليق على صحيح الأدب المفرد برقم: 723 وفي مشكاة المصابيح برقم: 4740 قال "سنده جيد"

فەرموودا پێنجەن: زێدەگاڤی کرنا وان ل سەر جەنابێ پێغەمبەری ﷺ ب بێ دوعاییان.

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ الْيَهُودَ دَخَلُوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, فَقَالُوا: السَّامُ عَلَيْكَ , فَلَعَنْتُهُمْ ,فَقَالَ: مَا لَكِ ! قُلْتُ: أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا؟ قَالَ: فَلَمْ تَسْمَعِي مَا قُلْتُ: وَعَلَيْكُمْ.[1]

ئانکو: ژ کیسێ عائیشایێ خودێ ژێ ڕازی بیت: کۆ جوهی دهاتنه دەف پێغەمبەرێ خودێ ﷺ، دگۆتن: مرن بۆ هەوە بیت (السام علیکم)، من ژی نەفرەت ل وان باراندن، گۆت: تە خێرە! من گۆت: ئەرێ ما تە گوهـلێ نەبوو چ گۆتن؟ گۆت: ما تە گوهلێ نەبوو من گۆت وان: بۆ هەوە ژی.

(1) أخرجه البخاري:2935و 6256و 6395و 6972 ومسلم : برقم: 2165

فەرموودا شەشیێ: حەسویدیا وان ب وێ نیعمەتا خودێ دگەل موسلمانان کری

عَنْ عَائِشَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: "مَا حَسَدَتْكُمُ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ، مَا حَسَدَتْكُمْ عَلَى السَّلَامِ وَالتَّأْمِينِ" [1]

ئانکو: ژ کیسێ عائیشایێ خودێ ژێ ڕازی بیت: ژ پێغەمبەری ﷺ، دگۆت: جوهییان حەسویدی ب چ تشتێ هەوە نەبریە، هندی حەسویدی ب هەوە بری ل سەر سڵاڤکرنێ، وگۆتنا ئامین د نڤێژێ دا.

(1) أخرجه ابن ماجة: 856, والبخاري في الأدب المفرد :988 وقال عنه الالباني: صحيح, ومسند اسحق بن راهويه:1122

فەرموودا حەفتێ: جوهی حەقیێ ڤەدشێرن و ئەو دزانن

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ مِنْهُمْ وَامْرَأَةٍ قَدْ زَنَيَا .

فَقَالَ لَهُمْ :كَيْفَ تَفْعَلُونَ بِمَنْ زَنَى مِنْكُمْ؟

قَالُوا: نُحَمِّمُهُمَا وَنَضْرِبُهُمَا .

فَقَالَ: لَا تَجِدُونَ فِي التَّوْرَاةِ الرَّجْمَ؟

فَقَالُوا: لَا نَجِدُ فِيهَا شَيْئًا .

فَقَالَ لَهُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ: كَذَبْتُمْ. {فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ}[1] فَوَضَعَ مِدْرَاسُهَا الَّذِي يُدَرِّسُهَا مِنْهُمْ كَفَّهُ عَلَى آيَةِ الرَّجْمِ !

فَطَفِقَ يَقْرَأُ مَا دُونَ يَدِهِ وَمَا وَرَاءَهَا وَلَا يَقْرَأُ آيَةَ الرَّجْمِ .

فَنَزَعَ يَدَهُ عَنْ آيَةِ الرَّجْمِ فَقَالَ: مَا هَذِهِ؟ فَلَمَّا رَأَوْا ذَلِكَ قَالُوا: هِيَ آيَةُ الرَّجْمِ. فَأَمَرَ بِهِمَا فَرُجِمَا قَرِيبًا مِنْ حَيْثُ مَوْضِعُ الْجَنَائِزِ عِنْدَ الْمَسْجِدِ, فَرَأَيْتُ صَاحِبَهَا يَحْنِي عَلَيْهَا يَقِيهَا الْحِجَارَةَ[2].

---

(1) سورة آل عمران: 93

(2) أخرجه البخاري : 4556 و المعجم الكبير للطبراني:13407 , سنن الدارمي : 2376, مصنف عبدالرزاق للصنعاني :13332,والسنن الكبرى للبيهقي:17117

ئانکۆ: ژ کیسێ عەبدوڵایێ کورێ عومەری خودێ ژوان ڕازی بت، دبێژیت: جوهی هاتنە دەف پێغەمبەریﷺ دەربارەی زەڵامەك و ژنکەکا وان کۆ دەهمەنپیسی کربوون.

گۆتە وان: هوین چ ل وی دکەن یێ ژ هەوە دەهمەنپیسیێ دکەت؟

گۆتن: ئەم ڕوویێن وان ڕەش دکەین، و وان دقوتین.

گۆت: ما هوین حوکمێ ڕەجمێ (بەر بارانکرنێ) د تەوڕاتێ دا نابینن؟

گۆتن: ئەم چ تێدا نابینن.

عەبدوڵایێ کورێ سەلامی گۆتە وان: هوین درەوا دکەن، کا تەوڕاتێ بینن بخوینن ئەگەر هوین ڕاستگۆنە، زانایێ وان (عبدالله بن صوریا) یێ کۆ تەوڕات نیشا وان ددا، دەستێ خۆدانا سەر ئایەتا ڕەجمێ وڤەشارت!

و وی زەڵامی ژبەری ئایەتا ڕەجمێ و پشتی ئایەتا ڕەجمێ خواند، و ئایەتا ڕەجمێ نە خواند.

عەبدوڵایێ کورێ سەلامی دەستێ وی ل سەر ئایەتا ڕەجمێ ڕاکر، وگۆتێ: ئەڤە چییە؟ دەمێ ئەڤ چەندە دیتین، گۆتن: ئەو ئایەتا ڕەجمێ یە.

ڤێجا پێغەمبەری ﷺ فەرمان کر هەردوو بهێنە ڕەجماندن ل نێزیك جهێ مری شویشتنێ ل مزگەفتا پێغەمبەری.

و د ڕیوایەتەکێ دا: عەبدوڵایێ کورێ عومەری خودێ ژوان ڕازی بت، دبێژیت: من دیت هەڤالێ وێ ژنکا دەهمەنپیس خۆ بسەر د وێدا خوار دکر، دا کۆ وێ بپارێزت ژ بەرا.[1]

(1) أخرجها مالك في الموطأ برقم:694 , أخرجها البخاري 3635.

فەرموودا هەشتێ: جوهی و چاڤلێکرنا وان یا کۆرە بۆ زانایێن وان.

عنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: "لَوْ آمَنَ بِي عَشَرَةٌ مِنَ اليَهُودِ، لآمَنَ بِي اليَهُودُ" [1]

ئانکو: ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بیت: ژ پێغەمبەری ﷺ، دگۆت: هەکە بتنێ دەهـ جوهیا باوەری ب من ئینابا، دا جوهی هەمی باوەریێ ب من ئینن .

(1) أخرجه البخاري:3941 ومسلم: 2793

فەرموودا نەهێ: تۆندییا وان ددینی دا.

عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ: كَانَ أَبُو مُوسَى الأَشْعَرِيُّ يُشَدِّدُ فِي البَوْلِ، وَيَقُولُ: " إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَ إِذَا أَصَابَ ثَوْبَ أَحَدِهِمْ قَرَضَهُ[1]"

ژ کیسێ ئەبو وائلی گۆت: ئەبو موسایێ ئەشعری یێ تۆند بۆ د میزتنێ دا، و دگۆت: هندی بەنی ئیسرائیلی بوون هەکە ب جلکێ ئێك ژ وان کەفتبا دا برن.

(1) أخرجه البخاري واللفظ له : 226 ومسلم : 273

فەرموودا دەهەن: جوهی مللەتەکێ درەوینە.

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَلَغَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ مَقْدَمُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ, فَأَتَاهُ, فَقَالَ: إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ ثَلَاثٍ, لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيٌّ.

قَالَ: مَا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ؟ وَمَا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ؟ وَمِنْ أَيِّ شَيْءٍ يَنْزِعُ الْوَلَدُ إِلَى أَبِيهِ وَمِنْ أَيِّ شَيْءٍ يَنْزِعُ إِلَى أَخْوَالِهِ؟

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خَبَّرَنِي بِهِنَّ آنِفًا جِبْرِيلُ .

قَالَ: فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: ذَاكَ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ .

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَّا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ, فَنَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنْ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ .

وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ, فَزِيَادَةُ كَبِدِ حُوتٍ .

وَأَمَّا الشَّبَهُ فِي الْوَلَدِ, فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَشِيَ الْمَرْأَةَ فَسَبَقَهَا مَاؤُهُ كَانَ الشَّبَهُ لَهُ, وَإِذَا سَبَقَ مَاؤُهَا كَانَ الشَّبَهُ لَهَا .

قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ .

ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بُهُتٌ[1] ,إِنْ عَلِمُوا بِإِسْلَامِي قَبْلَ أَنْ تَسْأَلَهُمْ بَهَتُونِي عِنْدَكَ .

فَجَاءَتِ الْيَهُودُ وَدَخَلَ عَبْدُ اللَّهِ الْبَيْتَ .

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ رَجُلٍ فِيكُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ؟ قَالُوا: أَعْلَمُنَا ,وَابْنُ أَعْلَمِنَا ,وَأَخْيَرُنا ,وَابْنُ أَخْيَرِنَا .

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ؟

قَالُوا: أَعَاذَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ .

فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ إِلَيْهِمْ ,فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ, فَقَالُوا: شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا وَوَقَعُوا فِيهِ[1].

ئانكۆ: ژ كيسێ ئەنەسى خودێ ژێ ڕازى بت، گۆت: عەبدوڵايێ كورێ سەلامێ پێحەسيا كۆ پێغەمبەرێ خودێ ﷺ يێ هاتيە مەدينێ، هاتە دەف وى، و گۆتێ: ئەز دێ پرسيارا سێ تشتا ژتە كەم، كەس نزانيت پێغەمبەرەك تێ نەبيت.

گۆت: ئێكەم نيشانا مەزن يا قيامەتێ چى يە؟ و ئێكەم خوارنا ئەهلێ بەحەشتێ بخۆن چى يە؟ و ب چ تشتى كور وەكى بابێ خۆ لێ دهێت، و ب چ تشتى وەكى خالێن خۆ لێ دهێت؟

(1) اخرجه البخاري: 3329و3938و4480

پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: ژبەری نوکە جبریلی ئەز ب بەرسڤا وان ئاگەهدار کرم.

گۆت: عەبدوڵایی گۆت: ئەو (جبریل) دوژمنێ جوهیانە ژ مەلائیکەتان.

پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: ئێکەم نیشانا قیامەتێ، ئاگرەکە دێ خەلکی کوم کەت ژ ڕوژهەلاتی بۆ ڕوژ ئاڤای.

وئێکەم خوارنا ئەهلێ بەحەشتێ بخۆن، زێدەهییا مێلاکا نەهنگی یە.

و بۆ بابەتێ هەڤرەنگییا زاروکی، ئەگەر زەڵام چوو نڤینا ژنێ، و ئاڤا وی دا دبەراهیکا ئاڤا وێ دا، دێ هەڤرەنگی بۆ وی بیت، و ئەگەر ئاڤا وێ دا د بەراهیکا ئاڤا وی دا، دێ هەڤرەنگی بۆ وێ بیت .

گۆت: ئەز شەهدەییێ ددەم کۆ تۆ پێغەمبەرێ خودێی.

پاشی گۆت: ئەی پێغەمبەرێ خودێ هندی مللەتێ جوهیە درەوینن (حەقیێ قەبویل ناکەن)، ئەگەر ئەو ب ئیسلام بوونا من بزانن ژبەری تۆ پرسیارێ ژ وان بکەی، دێ ل دەف تە درەوێ ددەرحەقێ من دا کەن.

ڤێجا جوهی هاتن و عەبدوڵا چوو د ژوورڤە، پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: ئەرێ عەبدوڵایێ کورێ سەلامی دناڤ هەوە دا کەسەکێ چەوایە؟ گۆتن: زانایێ مەیە، و کورێ زانایێ مەیە، و چاکێ مەیە، و کورێ چاکێ مەیە.

پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: پا هوین چ دبێژن ئەگەر عەبدوڵا موسڵمان ببیت؟

گۆتن: خودێ وی ژ ڤێ چەندێ بپارێزت.

عەبدوڵا دەرکەفت و هاتە دەف وان، و گۆت: "أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ"، گۆتن: خرابێ مەیە، و کورێ خرابێ مەیە، و بەحسێ وی ب خرابی کرن.

فەرموودا یازدێ: جوهییاتی و هەڤدژییا فیترەتێ.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم :كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ, فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ ، أَوْ يُنَصِّرَانِهِ ، أَوْ يُمَجِّسَانِهِ, كَمَثَلِ الْبَهِيمَةِ تُنْتَجُ الْبَهِيمَةَ هَلْ تَرَى فِيهَا جَدْعَاءَ[1] .

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: پێغەمبەری ﷺ گۆت: هەر زاروکەکێ ژ دایك دبیت ل سەر فیترەتێ ژ دایك دبیت، ڤێجا دەیبابێن وی دکەنە جوهی، یان وی دکەنە فەلّە، یان دکەنە ئاگر پەرێس، وەکی نموونا وێ حەیوانا حەیوانەك دبیت ئەرێ ما تۆ دبینی کۆ ئێکا دفنبڕی بیت .

(1) أخرجه البخاري:1385و مسلم برقم (2658).

فەرموودا دووازدێ: نەکامییا چاڤلێکرنێ ب جوهییان.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ : لَتَتْبَعُنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ شِبْرًا شِبْرًا وذِرَاعًا بِذِرَاعٍ, حَتَّى لَوْ دَخَلُوا جُحْرَ ضَبٍّ تَبِعْتُمُوهُمْ. قُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ: الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى؟ قَالَ فَمَنْ!.[1]

ئانکۆ: ژ کیسێ بابێ سەعیدێ خودرێ، ژ کیسێ پێغەمبەریﷺ گۆت: هوین دێ ل دویڤ ڕێکێن ییێن ژبەری خۆ چن بهۆست بهۆست، گەز ب گەز، هەتا ئەگەر ئەو بچنە د کۆنا بزنمشکی ڤە هوین دێ ل دویڤ وان چن، مە گۆت: ئەی پێغەمبەرێ خودێ: جوهی و فەلّەیان؟ گۆت: پا کی!

(1) أخرجه البخاري: 7320 ومسلم برقم :2669

فەرموودا سێزدێ: هشیاربوون ژ دەنگوباسێن جوهییان.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ أَهْلُ الكِتَابِ يَقْرَءُونَ التَّوْرَاةَ بِالعِبْرَانِيَّةِ، وَيُفَسِّرُونَهَا بِالعَرَبِيَّةِ لِأَهْلِ الإِسْلاَمِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"لا تُصَدِّقُوا أَهْلَ الكِتَابِ وَلا تُكَذِّبُوهُمْ، وَقُولُوا:{آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا[1]}[2]

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: ئەهلێ کیتابان تەورات ب زمانێ عیبرانی دخواند، و ب زمانی عەرەبی بۆ ئەهلێ ئیسلامێ تەفسیر دکرن، پێغەمبەرێ خودێ ﷺ، گۆت: نە ژ ئەهلێ کیتابان باوەر بکەن، و نە وان درەوین دەربێخێن، و بێژن: {آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا}، ڕامان: هوین -گەلی خودان باوەران- بێژنە وان جوهی وفەلان: مە باوەری ب خودایێ ئێکانە ئینایە، و ب وێ یا بۆ مە هاتییە خوارێ ژ وێ قورئانا خودێ ب وەحی بۆ پێغەمبەرێ خۆ موحەممەدی سلاڤ لێ بن هنارتی.

---

(1) [البقرة: 136] الآيَةَ

(2) أخرجه البخاري,واللفظ له,برقم:4485و7362و7542.

فەرموودا چواردێ: ڕێکەفتنا جوهییان ل سەر دروێ.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ،رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ: لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ أُهْدِيَتْ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ .

فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم:اجْمَعُوا إِلَيَّ مَنْ كَانَ هَاهُنَا مِنْ يَهُودَ, فَجُمِعُوا لَهُ .

فَقَالَ: إِنِّي سَائِلُكُمْ عَنْ شَيْءٍ ،فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْهُ؟ فَقَالُوا: نَعَمْ .

قَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ : مَنْ أَبُوكُمْ؟ قَالُوا: فُلاَنٌ. فَقَالَ: كَذَبْتُمْ، بَلْ أَبُوكُمْ فُلاَنٌ, قَالُوا: صَدَقْتَ. قَالَ: فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُ عَنْهُ؟ فَقَالُوا: نَعَمْ, يَا أَبَا الْقَاسِمِ ,وَإِنْ كَذَبْنَا عَرَفْتَ كَذِبَنَا كَمَا عَرَفْتَهُ فِي أَبِينَا .

فَقَالَ لَهُمْ : مَنْ أَهْلُ النَّارِ؟ قَالُوا: نَكُونُ فِيهَا يَسِيرًا ثُمَّ تَخْلُفُونَا فِيهَا.

فَقَالَ النَّبِيُّ : اخْسَؤُوا فِيهَا , وَاللَّهِ لاَ نَخْلُفُكُمْ فِيهَا أَبَدًا .

ثُمَّ قَالَ: هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ؟ فَقَالُوا: نَعَمْ , يَا أَبَا الْقَاسِمِ .

قَالَ: هَلْ جَعَلْتُمْ فِي هَذِهِ الشَّاةِ سُمًّا؟ قَالُوا: نَعَمْ .

قَالَ: مَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذَلِكَ؟ قَالُوا: أَرَدْنَا إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا نَسْتَرِيحُ، وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ.[1]

---

(1) أخرجه البخاري , برقم واللفظ له: 3169.

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: دەمێ خەیبەر هاتیە ڤەکرن، میهەکا ژەهرکری بۆ پێغەمبەریﷺ ب دیاری هات، پێغەمبەریﷺ گۆت: هەر ئێك ژ جوهییان لڤێرێ بیت بلا کوم بیت، هەمی ل دەف کومبوون.

گۆت: ئەز دێ پرسیارا تشتەکی ژ هەوە کەم، ئەرێ هوین دێ ب ڕاستی بەرسڤا من دەن؟گۆتن: بەلێ.

پێغەمبەریﷺ گۆتە وان: بابێ هەوە کی یە؟ گۆتن: فلانە، گۆت: هەوە درەوکر، بەلکو بابێ هەوە فلان کەسە، گۆتن: تە ڕاست گۆت، گۆت: ئەرێ هوین دێ د ڕاستگۆ بن د تشتەکی دا ئەگەر پرسیار بکەم؟ گۆتن: بەلێ، ئەی بابێ قاسمی، و ئەگەر ئەم درەوێ بکەین دێ درەوا مە زانی، کا چەوا تە درەوا مە د بابێ مە دا زانی.

گۆتە وان: کی ئەهلێ ئاگری یە؟ گۆتن: ئەم دێ دەمەکێ کورت تێدا بین، پاشی هوین دێ هێنە شوینا مە تێدا.

پێغەمبەری گۆت: هوین دێ د ئاگری دا ڕەزیل مینن، ئەز ب خودێ سوێند دخۆم ئەم ناهێینە شوینا هەوە چ جاران.

پاشی گۆت: ئەرێ هوین دێ د ڕاستگۆ بن د تشتەکی دا ئەگەر پرسیار بکەم؟ گۆتن: بەلێ، ئەی بابێ قاسمی.

گۆت: ئەرێ هەوە ژەهر کریە دناڤ ڤێ میهێ دا؟ گۆتن: بەلێ.

گۆت: چ تشت بۆ ئەگەر هوین ڤێ چەندێ بکەن؟

گۆتن: مە دڤیا تە بجێربینین ئەگەر تۆ یێ درەوکەر بی دێ ب ژەهرێ مری وئەم دێ ئارام بین، و ئەگەر تۆ پێغەمبەر بی چ زەرەرێ لتە ناکەت.

فەرموودا پازدێ: پێغەمبەر ﷺ فەرمانێ دکەت ب فێربوونا زمانێ جوهیان، دا کۆ ژ فێلبازییێن وان ئێمن بن.

عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ، قَالَ: أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَتَعَلَّمَ لَهُ كَلِمَاتٍ مِنْ كِتَابِ يَهُودَ قَالَ: "إِنِّي وَاللَّهِ مَا آمَنُ يَهُودَ عَلَى كِتَابٍ" قَالَ: "فَمَا مَرَّ بِي نِصْفُ شَهْرٍ حَتَّى تَعَلَّمْتُهُ لَهُ" قَالَ: "فَلَمَّا تَعَلَّمْتُهُ كَانَ إِذَا كَتَبَ إِلَى يَهُودَ كَتَبْتُ إِلَيْهِمْ، وَإِذَا كَتَبُوا إِلَيْهِ قَرَأْتُ لَهُ كِتَابَهُمْ"[1]

ئانکۆ: ژ کیسێ زەیدێ کورێ ثابتی، گۆت پێغەمبەرێ خودێ ﷺ فەرمان لمن کر کۆ ئەز خۆ فێری زمانێ جوهیا بکەم، گۆت: ئەز ب خودێ سویند دخۆم باوەریا من ناهێت جوهییەك نامەیەکێ بنڤیسیت.

گۆت: نیڤ هەیڤ د سەر من دا دەرباز نەبوو هەتا کۆ ئەز فێر بوویم.

گۆت: و دەمێ ئەز فێر بوویم چ گاڤا ڤیا بان نامەیەکی بۆ جوهییان فرێکەت، من بۆ وان دنڤیسی، و ئەگەر ئەوان نامەیەك بۆ هنارتبا من بۆ دخواند.

(1) أخرجه الترمذي في سننه , برقم : 2715 وقال عنه: «هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

فەرموودا شازدێ : جوهی جوداهیێ دئێخنه دناڤبەرا خەلکی دا بۆ جێبەجێکرنا ئەحکامێن دینی.

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ امْرَأَةً مِنْ بَنِي مَخْزُومٍ سَرَقَتْ، فَقَالُوا: مَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَلَمْ يَجْتَرِئْ أَحَدٌ أَنْ يُكَلِّمَهُ، فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ .

فَقَالَ: "إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَ إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ، وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ قَطَعُوهُ، لَوْ كَانَتْ فَاطِمَةُ لَقَطَعْتُ يَدَهَا" [1]

ئانکۆ: ژ کیسێ عائیشایێ خودێ ژێ ڕازی بت، کۆ ژنکەکا ژ بنەمالا مەخزومیا دزی کر، گۆتن: کی دێ دگەل پێغەمبەریﷺ ئاخڤت دڤێ چەندێ دا (مەهدەرێ بۆ کەت)؟ کەسێ جورئەت نەکر دگەل باخڤیت، ئۆسامەیێ کورێ زەیدی دگەل ئاخڤت.

پێغەمبەریﷺ گۆت: هندی بەنی ئیسرائیلی بوون ئەگەر ئێکێ خودان دەستهەلات دزی کربا دا هێلن، و ئەگەر ئێکێ لاواز دزی کربا دا دەستێ وی برن، ئەگەر خۆ فاطیما بیت دا دەستێ وێ برم.

(1) أخرجه البخاري , برقم : 3733، ومسلم برقم: 1689.

فەرموودا هەڤدێ: سحر و فەند و فێل ل دەف جوهییان.

عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: سَحَرَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهُودِيٌّ مِنْ يَهُودِ بَنِي زُرَيْق، يُقَالُ لَهُ: لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ: قَالَتْ حَتَّى كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَفْعَلُ الشَّيْءَ، وَمَا يَفْعَلُهُ، حَتَّى إِذَا كَانَ ذَاتَ يَوْم، أَوْ ذَاتَ لَيْلَة، دَعَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ دَعَا، ثُمَّ دَعَا، ثُمَّ قَالَ: " يَا عَائِشَةُ أَشَعَرْتِ أَنَّ اللهَ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ؟ جَاءَنِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ، فَقَالَ الَّذِي عِنْدَ رَأْسِي لِلَّذِي عِنْدَ رِجْلَيَّ، أَوِ الَّذِي عِنْدَ رِجْلَيَّ لِلَّذِي عِنْدَ رَأْسِي: مَا وَجَعُ الرَّجُلِ؟ قَالَ: مَطْبُوبٌ، قَالَ: مَنْ طَبَّهُ؟ قَالَ: لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ، قَالَ: فِي أَيِّ شَيْءٍ؟ قَالَ: فِي مُشْطٍ وَمُشَاطَةٍ، قَالَ: وَجُفِّ طَلْعَةِ ذَكَرٍ، قَالَ: فَأَيْنَ هُوَ؟ قَالَ: فِي بِئْرِ ذِي أَرْوَانَ " قَالَتْ: فَأَتَاهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أُنَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، ثُمَّ قَالَ: "يَا عَائِشَةُ وَاللهِ لَكَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَّاءِ، وَلَكَأَنَّ نَخْلَهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ" قَالَتْ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ أَفَلَا أَحْرَقْتَهُ؟ قَالَ: "لَا أَمَّا أَنَا فَقَدْ عَافَانِي اللهُ، وَكَرِهْتُ أَنْ أُثِيرَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا، فَأَمَرْتُ بِهَا فَدُفِنَتْ"[1]

(1) أخرجه مسلم , واللفظ له , برقم: 2189 والبخاري برقم:5763و6391و6063

وفي رواية: فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَةٍ [1]

وفي رواية: وَجُفِّ نَخْلٍ طَلْعَةٍ ذَكَرٍ[2]

وفي رواية: فِي بِئْرِ ذِي ذَرْوَانَ[3] .

وفي رواية: قَالَ: فَأَيْنَ هُوَ؟ قَالَ: فِي ذَرْوَانَ، وذَرْوَانُ بِئْرٌ فِي بَنِي زُرَيْق.[4]

قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَخْرَجْتَهُ؟ قَالَ: "لَا، أَمَّا أَنَا فَقَدْ عَافَانِيَ اللَّهُ وَشَفَانِي، وَخَشِيتُ أَنْ أُثَوِّرَ عَلَى النَّاسِ مِنْهُ شَرًّا". فَأَمَرَ بِهَا فَدُفِنَتْ[5]".

ئانكۆ: ژ كيسێ عائيشايێ خودێ ژێ ڕازى بت گۆت: زەلّامەكێ جوهى ژ بەنى زوڕەيق، دبێژنێ: لەبيدێ كورێ ئەعصەمى، سحر ل پێغەمبەرێ خودێ كرﷺ، گۆت: هەتا گەهشتيە وى ڕادەى كۆ پێغەمبەرێ خودێ ﷺ، هزر دكر يێ كارەكى دكەت، و ئەوى نە دكر، هەتا كۆ ڕوژەك هاتى، يان د شەڤەكى دا، پێغەمبەرێ خودێ

(1) اخرجها البخاري برقم: 6063.

(2) اخرجها النسائي في الكبرى برقم: 756.

(3) أخرجها ابن حبان في صحيحه برقم: 6583.

(4) أخرجها البغوي في شرح السنة برقم: 3260.

(5) أخرجها أبو يعلى الموصلي في مسنده, برقم:4882.

ﷺ، دوعا کرن، پاشی دوعا کرن، پاشی دوعا کرن، پاشی گۆت: ئەی عائیشا ئەرێ تە هەست پێکر کۆ خودێ بەرسڤا من دا د وێ چەندا من ژێ داخواز کری؟ گۆت: دوو زەڵام (مەلائیکەت) هاتنە دەف من، ئێك لبەر سەرێ من ڕوینشتە خوارێ، و یێ دی ل ڕاستا پێ من، ئەوێ لبەر سەرێ من گۆتە ئەوێ لبەر پێ من: یان ژی لبەر پێ من، گۆتە ئەوێ لبەر سەرێ من: چ تۆشی ڤی زەڵامێ بوویە (بەحسێ پێغەمبەریﷺ)، گۆتێ: سحرا لێ هاتیە کرن، گۆت: کی سحر لێ کریە؟ گۆت: لەبیدێ کورێ ئەعصەمی، گۆتێ: د چ تشتی دا؟ گۆت: د شەهـ و مۆی دا، گۆت: و تیڤلێ بەرهەمێ قەسپا نێر، گۆت: ئەو ل کیڤەیە؟ گۆت؟ د بیرا ئەروان دا، (عائیشایێ)گۆت: پێغەمبەرێ خودێ ﷺ، دگەل هندەك ژ صەحابییان چوونێ، پاشی گۆت: ئەی عائیشا ئەز ب خودێ سوێند دخوم هەروەکی ئاڤا وێ وەکی یا نماندنا خەنایێ بوو (ئانکۆ: سۆر ببوو وەکی ئاڤا خەنایێ)، و قەسپێن وێ وەکی سەرێن شەیتانا بوون (ئانکۆ: کرێت بوون)، گۆت من گۆت: پێغەمبەرێ خودێ تە بوچی ئەو سحر نە سۆت؟ گۆت: نەخێر، خودێ ئەز ژێ پاقژکرم، و من حەز نەکر کۆ شەری وترسێ دناڤ خەلکی دا ب ئازرینم، من فەرمان پێ کر کۆ بن ئاخ بکەن

و د ڕیوایەتەکێ دا: د شەهی و تشتێ ژێ دکەڤیت.

و د ړیوایەتەکێ دا: وتیڤلێ دار قەسپا نێر.

و د ړیوایەتەکێ دا: د بیرا زەڕوان دا.

و د ړیوایەتەکێ دا: گۆت: ئەو لکیڤەیە؟ گۆت: د زەڕوانێ دا، و زەڕوان بیرەکە دناڤ بەنی زوڕەیق دا.

و د ړیوایەتەکێ دا: گۆت: ئەی پێغەمبەرێ خودێ تە ئینا دەرێ؟ گۆت؟ گۆت: نەخێر، خودێ ئەز ژێ پاقژکرم و ساخکرم، و ئەز ترسیام شەر وترسا وێ دناڤ خەلکی دا ب ئازرینم، من فەرمان کر هاتە بن ئاخکرن.

فەرموودا هەژدەیەم: ژنەکا جوهی غەدریێ ل پێغەمبەریێ خودێ ﷺ دکەت، و هەولا کۆشتنا ب ژەهریێ ددەت.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ يَهُودِيَّةً أَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَاةٍ مَسْمُومَةٍ، فَأَكَلَ مِنْهَا، فَجِيءَ بِهَا فَقِيلَ: أَلاَ نَقْتُلُهَا، قَالَ: "لاَ"، فَمَا زِلْتُ أَعْرِفُهَا فِي لَهَوَاتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ[1] .

ئانکو: ژ کیسێ ئەنەسێ کوریێ مالکی خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: ژنەکا جوهی هاتە دەف پێغەمبەریﷺ میهەکا ژەهرکری بۆ ئینا بوو، ئەوی ژی ژێ خوار، پاشی ئەو ژن ئینان و گۆتنێ: ئەریێ ئەم نە کۆژین؟ گۆت: نەخێر، ئەنەس دبێژیت: هێشتا شینواریێن وێ ژەهریێ د پەحنیکا دەڤێ پێغەمبەریێ خودێ داﷺ یا دیار بوو.

و د ڕیوایەتەکێ دا ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی: فەرمان پێ کر، هاتە کوشتن[2].

و د ڕیوایەتەکێ دا: کو ژنەکا جوهی ژەهر کرە دناڤ گوشتی دا[3].

---

(1) أخرجه البخاري , برقم: 2617.

(2) أخرجها الطبراني في الكبير برقم:1202والسنن الكبرى للبيهقي برقم:16009.

(3) أخرجها مسلم برقم:45و أحمد في مسنده , برقم: 13285.

جابرێ کورێ عەبدوڵایی بەحس دکر: کۆ ژنەکا جوهی ژ خەلکا خەیبەرێ میهەکا بژارتی ژەهر کربوو، پاشی کرە دیاری بۆ پێغەمبەری ﷺ، و پێغەمبەری ژێ ﷺ شەپیلك ڕاکر، و ژێ خوار و کومەکێ ژ هەڤالێن وی ژێ دگەل دخوارن، پاشی پێغەمبەری ﷺ گۆتە وان: دەستێن خۆ ڕاکەن، و پێغەمبەری ﷺ هنارتە ب دویڤ وێ ژنکا جوهی ڕا و گازی کرێ، گۆتە وێ: تە ئەڤ میهە ژەهرکریە؟ گۆت: بەلێ، و کێ گۆتە تە؟ پێغەمبەری ﷺ گۆت: ئەڤا دەستێ من دا گۆتە من (شەپیلکی)، گۆت: بەلێ، گۆت: تە چ بڤێ چەندێ دڤیا؟ گۆت: من گۆت: ئەگەر ڕاست ئەو پێغەمبەر بت چ زەرەرێ لێ ناکەت، و ئەگەر ئەو نە پێغەمبەر بت دێ ژێ ئارام بین، پێغەمبەرێ خودێ ﷺ لێ بوری و سزا نەدا، و هندەك ژ هەڤالێن وی یێن میهـ دگەل خوارین پێ مرن، و پێغەمبەری ﷺ حیجامە بۆ دناڤبەرا هەردوو ناڤمالێن خودا (کاهل) چێکر، ژ بەر وێ وێ چەندا وی ژ میهێ خواری، ئەبو هندی عەبدێ بنەمالا بەیازەی حیجامە بۆ چێکر، ب شاخ و کێرکێ، و ئەو ژ بنەمالا ثومامەی یە، وئەو تاخەکە ژ ئەنصاریان.[1]

(1) أخرجها الدارمي في سننه , برقم: 74 والسنن الكبرى للبيهقي , برقم: 16008 وقال الألباني في تعليقه على سنن أبي داود: ضعيف.

ژ کیسێ عەلی: کۆ ژنەکا جوهی خەبەر دگۆتنە پێغەمبەری ﷺ و بەحسێ وی ب خرابی دکر، زەلامەکێ دەست حەڤکا وێ گرت هەتا کۆ خەندقی و هاتی کۆشتنێ، پێغەمبەرێ خودێ ﷺ خوینا وێ ب هەدەر دا.[1]

و دڤێ فەرموودێ دا بەلگە یێ هەی ل سەر حەلالیا خوارنا دەستکوژێ فەلا و جوهیا، و دروست بوونا کرین و فروتن و سەرەدەریکرنا دگەل وان، و کۆ دبیت ڕیبا و تشتێ ب گومان ژی دناڤ مالێ وان دا هەبیت.

و بشرێ کورێ بەڕائێ کورێ مەعروری مر.[2]

وئەو زەینەبا کچا حارثی، خۆشکا مەرحەبێ جوهی، وئبن ئیسحاقی بەحسا ڤێ چەندێ یێ کری، و هەروەسا ئبن سەعەد، و بەیهەقی، و نەوەوی، و ئبن عیڕاقی، و ئبن حەجەڕ، و ژبلی وان ژی.[3]

---

(1) أخرجها أبو داود في سننه , برقم: 4362 وقال شعيب الرناؤوط في تعليقه على سنن أبي داود :حسن لغيره، وهذا إسناد رجاله ثقات , والسنن الكبرى للبيهقي,برقم: 13376 ,وقال الألباني في تعليقه على الحديث في إرواء الغليل91/5: إسناده صحيح على شرط الشيخين.

(2) أخرجها البيهقي في سننه , برقم: 16009

(3) سەحکە: سيرة ابن هشام (3/ 370)، والطبقات الكبرى (2/ 201، 202)، ودلائل النبوة للبيهقي (4/ 463)، وشرح النووي على صحيح مسلم (14/ 179)، والمستفاد من مبهمات المتن والإسناد (3/ 1655/ حديث رقم 669)، وفتح الباري (7/ 497).

فەرموودا نوزدێ: فێلێن ژنێن جوهی د سەردابرن و خاپاندنێ د.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "كَانَتِ امْرَأَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ، قَصِيرَةٌ تَمْشِي مَعَ امْرَأَتَيْنِ طَوِيلَتَيْنِ، فَاتَّخَذَتْ رِجْلَيْنِ مِنْ خَشَبٍ، وَخَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ مُغْلَقٌ مُطْبَقٌ، ثُمَّ حَشَتْهُ مِسْكًا، وَهُوَ أَطْيَبُ الطِّيبِ، فَمَرَّتْ بَيْنَ الْمَرْأَتَيْنِ، فَلَمْ يَعْرِفُوهَا، فَقَالَتْ بِيَدِهَا هَكَذَا" وَنَفَضَ شُعْبَةُ يَدَهُ[1]

شُعْبَةُ هو شعبة بن الحجاج أحد رواة الحديث .

ئانکۆ: ژ بابێ سەعیدێ خودری خودێ ژێ ڕازی بت، ژ کیسێ پێغەمبەری ﷺ گۆت: ژنکەکا جوهی هەبوو، یا کورت بوو دگەل دوو ژنێن درێژ ڕێڤە دچوو، بخۆ دوو پێیێن ژ داری چێکرن، و گوستیلکەکا ژ زێڕی کۆ سەرێ وێ ڤەدبوو (وەکی صندوقەکا بچویک) و پڕ دکر ژ مسکێ، کۆ خۆشترین گۆلاڤە، دناڤبەینا هەردوو ژنکا دا دەرباز بوو، و کەسێ ژوان ئەو نە نیاسی، و بدەستێ خۆ داقوتا.

و شوعبەی ژی دەستێ خۆ داقوتا. شوعبە: ئەو شوعبەیێ کورێ حەجاجی یە ئێك ژ ڤەگێڕێن فەرموودێ یە.

(1) أخرجه مسلم في صحيحه, برقم: 2252وأحمد في مسنده, برقم: 11364

فەرموودا بیستێ: ژناڤچوونا بەنی ئیسرائیلیان ب ئەگەرێ هندێ کۆ ژنکێن وان پرچێن خۆ دگەهاندن.

عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمنِ بْنِ عَوْفٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ رضي الله عنهما عَامَ حَجَّ عَلَى المِنْبَرِ، فَتَنَاوَلَ قُصَّةً مِنْ شَعَرٍ، وَكَانَتْ فِي يَدَيْ حَرَسِيٍّ، فَقَالَ: يَا أَهْلَ المَدِينَةِ، أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ؟ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ مِثْلِ هَذِهِ؟ وَيَقُولُ: "إِنَّمَا هَلَكَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ اتَّخَذَهَا نِسَاؤُهُمْ"[1]

ئانکۆ: ژ کیسێ حومەیدێ کورێ عەبدورەحمانێ کورێ عەوفی خودێ ژێ ڕازی بت، کۆ وی گوهلێبوویە ژ موعاوییەیێ کورێ ئەبو سوفیانی خودێ ژوان ڕازی بت ل سالا حەج کری ل سەر مینبەرێ، گورزەکێ میێن پرچێ هەلگرت، کۆ دەستێ ئێك ژ زێرەڤانێت (حەرەسێت) وی بوو، وگوت: ئەی خەلکێ مەدینێ، کانێ زانایێن هەوە؟ من گوهـ ل پێغەمبەری بوو ﷺ نەهی ژ ڤێ چەندێ دکر، و دگوت: ب ڕاستی هندی بەنی ئیسرائیلی بوون ب هیلاك چوون دەمێ ژنکێن وان ئەڤ چەندە کری (کۆ هندەك پرچ ب سەر یاخوڤە زێدە دکرن، ڤێجا دەمێ معاوییەی ئەڤ چەندە ژ ژنکێن موسلمانان زانی ئینکارا وان کر).

---

(1) أخرجه البخاري (3468) و (5932) ومسلم (2127) وأبو داود (4167) والطبراني 19/ (742) ، والبيهقي 426/2، والبغوي (3192).

فەرموودا بیست و ئێکێ: جوهی بەڵاڤکەرێن ڕەوشەنبیریا ڕویساتییێنە.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ يَغْتَسِلُونَ عُرَاةً، يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ، وَكَانَ مُوسَى عليه السلام يَغْتَسِلُ وَحْدَهُ .

فَقَالُوا: وَاللَّهِ مَا يَمْنَعُ مُوسَى أَنْ يَغْتَسِلَ مَعَنَا إِلَّا أَنَّهُ آدَرُ .

فَذَهَبَ مَرَّةً يَغْتَسِلُ، فَوَضَعَ ثَوْبَهُ عَلَى حَجَرٍ، فَفَرَّ الحَجَرُ بِثَوْبِهِ، فَخَرَجَ مُوسَى فِي إِثْرِهِ، يَقُولُ: ثَوْبِي يَا حَجَرُ .

حَتَّى نَظَرَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ إِلَى مُوسَى، فَقَالُوا: وَاللَّهِ مَا بِمُوسَى مِنْ بَأْسٍ، وَأَخَذَ ثَوْبَهُ، فَطَفِقَ بِالحَجَرِ ضَرْبًا " فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: وَاللَّهِ إِنَّهُ لَنَدَبٌ بِالحَجَرِ، سِتَّةٌ أَوْ سَبْعَةٌ، ضَرْبًا بِالحَجَرِ[1] .

وفي رواية : وَكَانَ نَبِيُّ اللهِ مُوسَى عليه السلام فِيهِ الْحَيَاءُ، وَالْخَفَرُ، فَكَانَ يَسْتَتِرُ إِذَا اغْتَسَلَ، فَطَعَنُوا فِيهِ بِعَوْرَةٍ[2] .

---

(1) أخرجه البخاري , برقم: 278واللفظ له , ومسلم , برقم:339 , وابن حبان في صحيحه برقم: 6211

(2) أخرجها أحمد في مسنده, برقم: 10914

وفي رواية :حَتَّى نَظَرَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ إِلَى سَوْأَةِ مُوسَى[1]

وفي رواية:حَتَّى انْتَهَى بِهِ إِلَى مَلَإٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَتَوَسَّطَهُمْ، فَقَامَتْ وَأَخَذَ نَبِيُّ اللَّهِ ثِيَابَهُ، فَنَظَرُوا فَإِذَا أَحْسَنُ النَّاسِ خَلْقًا وَأَعْدَلُهُ صُورَةً، فَقَالَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ: قَاتَلَ اللَّهُ أَفَّاكِي بَنِي إِسْرَائِيلَ، فَكَانَتْ بَرَاءَتُهُ الَّتِي بَرَّأَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهَا [2]"

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: پێغەمبەری ﷺ گۆت: بەنی ئیسرائیلیان ڕویس سەرێ خۆ دشویشتن، و هندەکا بەرێخو ددا هندەکان (لبەر چاڤێن ئێکدو ڕویس)، و موسای سلاڤ لێ بن بتنێ سەرێ خۆ د شویشت.

گۆتن: ب خودێ چ تشت موسای قەدەغە ناکەت کو سەرێ خۆ دگەل مە بشۆت، ئەو تێ نەبیت کۆ یێ گونۆبووی یە، (وەرمی یە).

جارەکا چوو دا سەرێ خۆ بشۆت، جلکێن خۆ دانانە سەر بەرەکێ، بەر د ڕەقی (ب شیانا خودێ) و جلك ل سەر بوون، و موسا ب دیقرا دەرکەفت و غار ددا، د گۆت: ئەی بەر جلکێن من.

---

(1) أخرجها مسلم 339

(2) أخرجها أحمد في مسنده برقم: 9091

هەتا کۆ بەنی ئیسرائیلیان بەرێخۆ دایە موسای، گۆتن: ب خودێ چ عەیب وکێماسێ ل موسای نینن، و موسا گەهشتە جلکێن خۆ وکرنە بەرخۆ، وبەر قوتا ، ئەبو هورەیرە، دبێژیت: ب خودێ هەتا جهێ شەش یان حەفت شینوارا ل سەر بەری دیار بووی، ژبەر قوتانا وی ب بەری.

و د ڕیوایەتەکێ دا: پێغەمبەرێ خودێ موسا سڵاف لێ بن گەلەك شەرم وستارەیی ل دەف هەبوو، ودەمێ ڤیابا خۆ بشۆت خۆ ستارە دکر، ڤێجا تەعن ل شەرمگەهێ وی دان

و د ڕیوایەتەکێ دا: هەتا کۆ بەنی ئیسرائیلیان بەرێخۆ دایە شەرمگەهێ موسای سڵاف لێ بن.

و د ڕیوایەتەکێ دا: هەتا ئەو بەر چووی و گەهشتیە دناڤ جڤاتەکێ دا ژ بەنی ئیسرائیلیان و کەفتیە د نیڤا واندا، و پێغەمبەری خودێ جلکێن خۆ برن، بەرێخو دانێ کۆ جوانترین مروڤە هاتیە ئافراندنێ، و ڕەنگێ وی ژ یێ هەمیان ناڤنجیترە، بەنی ئیسرائیلیان گۆتن: خودێ درەوکەرێن بەنی ئیسرائیلیان بکوژیت، ڤێجا ئەڤە بەرائەتا وی بوو کۆ خودایێ پاك و بلند ئەو پێ بەری کری ژ وێ عەیبێ.

فەرموودا بیست و دوویێ: جوهی بەرتیلی ددەن.

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، أَنَّهُ قَالَ: " أَفَاءَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ خَيْبَرَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَقَرَّهُمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا كَانُوا، وَجَعَلَهَا بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ، فَبَعَثَ عَبْدَ اللهِ بْنَ رَوَاحَةَ، فَخَرَصَهَا عَلَيْهِمْ، ثُمَّ قَالَ لَهُمْ: يَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ، أَنْتُمْ أَبْغَضُ الْخَلْقِ إِلَيَّ، قَتَلْتُمْ أَنْبِيَاءَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَكَذَبْتُمْ عَلَى اللهِ، وَلَيْسَ يَحْمِلُنِي بُغْضِي إِيَّاكُمْ عَلَى أَنْ أَحِيفَ عَلَيْكُمْ، قَدْ خَرَصْتُ عِشْرِينَ أَلْفَ وَسْقٍ مِنْ تَمْرٍ، فَإِنْ شِئْتُمْ فَلَكُمْ، وَإِنْ أَبَيْتُمْ فَلِي، فَقَالُوا: بِهَذَا قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ، قَدْ أَخَذْنَا، فَاخْرُجُوا عَنَّا[1]"

ئانکۆ: ژ کیسێ جابرێ کورێ عەبدوڵایی خودێ ژێ ڕازی بیت گۆت: خودایێ مەزن خەیبەر ب دەست پێغەمبەرێ خودێقەﷺ ئینا، و پێغەمبەرێ خودێﷺ دانپێدان ب وان کر وەکی یا بەرێ وەیڵانە ل سەر یا بەرێ، و دناڤبەرا خۆ و واندا دابەشکر، پاشی عەبدوڵایێ کورێ ڕەواحەی فرێکر دا کۆ وان دار قەسپا تەخمین بکەت، پاشی گۆتە وان: ئەی گەلی جوهیا، هوین پیسترین چێکرییێن خودێنە ل دەف من، هەوە پێغەمبەرێن خودایێ مەزن پێن کۆشتین، و دڕەو ل سەر خودێ کر، بەلێ ئەڤ کەربگرتنا من

(1) أخرجه أحمد في مسنده برقم: 14953 واللفظ له, وأبو داود (3414)والدارقطني :2050

بۆ هەوە ئێکا هند لمن ناکەت کۆ ئەز زوڵمێ ل هەوە بکەم، من قەسپ تەخمین کرن بیست هزار وەسقن (ب نێزیکی دبیتە 130 کێلو)، ڤێجا هوین حەز بکەن بلا بۆ هەوە بن، و ئەگەر نە ڕازی بن بلا بۆ من بن، گۆتن: بڤێ چەندێ عەسمان و عەرد ییێن ڕاوەستیان (ئانکۆ دادپەروەریێ)، مە بر و ئەم ڕازیبووین ب دابەشکرنا تە، ڤێجا ژ دەڤ مە دەرکەڤن.

فەرموودا بیست و سێیەن: گۆڕێن پێغەمبەرێن خۆ کرنە مزگەفت.

عَنْ عَائِشَةَ - رضى الله عنها – قَالَتْ: قَالَ النَّبِيُّ - صلى الله عليه وسلم - فِي مَرَضِهِ الَّذِى لَمْ يَقُمْ مِنْهُ :" لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ ، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ "[1] .

ئانکۆ: ژ کیسێ عائیشایێ خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: پێغەمبەریﷺ لبەر نساخیا مرنا خۆ گۆت: نەفرەتا خودێ ل جوهیا بیت، قەبرێن پێغەمبەرێن خۆ کرنە مزگەفت (جهێ پەرستنێ) .

عائیشایێ و عەبدوڵایێ کورێ عەباسی، گۆتن: دەمێ نەخوشیا پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گران بووی، و کەفتیە بەر مرنێ، جلکەکێ خیت خیتی هەبوو ددانا سەر ناڤچاڤێ خۆ، ئەگەر بێهنا وی ژبەر تایێ تەنگ ببا دا ل سەر ناڤچاڤێ خۆ ڕاکەت، و ئەو د وی کاودانی دا دگۆت: نەفرەتا خودێ ل سەر جوهی و فەڵا بن... موسڵمان هشیار دکرن ژ وێ چەندا وان کری.

(1) أخرجه البخاري:4441و1330واللفظ له ,ومسلم :529 وأحمد في مسنده : 21604, والطبراني في الكبير :4907, والبزار في مسنده: 2609

ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: خودێ جوهیان بکوژیت، قەبرێن پێغەمبەرێن خۆ کرنە مزگەفت (جهێ پەرستنێ) .

نەفرەتا خودێ ل جوهی و فەڵا بیت.

و د ڕیوایەتەکێ دا: خودێ نەفرەتێ ل مللەتی بکەت.

فەرموودا بیست و چوارێ: شەمبی دڕویشمێ بەرزەبوونا جوهییایە.

عَنْ حُذَيْفَةَ رضي الله عنه: قَالَ: رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَضَلَّ اللهُ عَنِ الْجُمُعَةِ مَنْ كَانَ قَبْلَنَا، فَكَانَ لِلْيَهُودِ يَوْمُ السَّبْتِ، وَكَانَ لِلنَّصَارَى يَوْمُ الْأَحَدِ، فَجَاءَ اللهُ بِنَا فَهَدَانَا اللهُ لِيَوْمِ الْجُمُعَةِ.

فَجَعَلَ الْجُمُعَةَ، وَالسَّبْتَ، وَالْأَحَدَ، وَكَذَلِكَ هُمْ تَبَعٌ لَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، نَحْنُ الْآخِرُونَ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا، وَالْأَوَّلُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، الْمَقْضِيُّ لَهُمْ قَبْلَ الْخَلَائِقِ" وَفِي رِوَايَةٍ وَاصِلٍ الْمَقْضِيُّ بَيْنَهُمْ .[1]

ئانکۆ: ژ کیسێ حوزەیفەی خودێ ژێ ڕازی بیت، گۆت: پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: خودێ یێن ژبەری مە بەرزەکرن ژ ڕوژا ئەینیێ، جوهیا ڕوژا شەمبی هەبوو، و فەلّەیان ژی ئێك شەمبی هەبوو، خودایێ مەزن ئەم ئینان و خودێ ئەم ڕاستەڕێ کرین بۆ ڕوژا ئەینیێ، و کرە ڕوژا ئەینیێ، و شەمبیێ، و ئێك شەمبی، و هەروەسا ئەو ل قیامەتێ ژی ب دیڤ مەڤە نە، ئەم یێن

(1) أخرجه مسلم: 856,واللفظ له , والبخاري برقم:876, والنسائي في الكبرى برقم:1664 وابن ماجه :1083 وقال عنه الالباني صحيح في تعليقه على الجامع الصغير ,برقم:1897 , وأبوعوانه في مستخرجه: 422, والبيهقي في الشعب : 2967, السنن الكبرى للنسائي : 1652, وأبو يعلى الموصلي في مسنده برقم: 6216

دوماهییێنه ژ ئەهلێ دونیایێ، و یێن دەستپێکێنه ل ڕوژا قیامەتێ، یێ حساب ولێپرسین دگەل وان بهێتە کرن ژبەری هەمی چێکرییان، و د ڕیوایەتا واصلی دا: ئێکەمن یێن قەزا دناڤبەرا وان دهێتە کرن.

فەرموودا بیست و پێنجێ: جوهی فێڵبازی و حیلا دکەن ل سەر حەڕامی.

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : سَمِعْتُ عُمَرَ ،رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، يَقُولُ قَاتَلَ اللَّهُ فُلاَنًا أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ:لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ فَجَمَلُوهَا[1]فَبَاعُوهَا[2].

ئانکۆ: ژ کیسێ عەبدوڵایێ کورێ عەبباسی گۆت: من گوهـ ل عومەری بوو خودێ ژێ ڕازی بت دگۆت: خودێ فلان کەسی بکوژیت، ئەرێ ما نزانیت کۆ پێغەمبەری ﷺ یێ گۆتی: نەفرەتێن خودێ ل سەر جوهییان بیت، بەز ل سەر وان هاتبوو حەڕام کرنێ، ڤێجا ڕابوون ئەو بەزە حەلاندن و دوهنێ وێ فروتن (وەك: حیلە و فێڵبازی، ژبەر هندێ ژ هەژی نەفرەتا خودێ بوون)

و د ڕیوایەتەکێ دا، گۆت: خودێ جوهیا بکوژیت .

---

(1) في رواية عند البخاري وغيره.

(2) أخرجه البخاري:,2223و3460 , وابن ماجه في سننه , برقم: 3383ومسلم برقم: 1582 وابن حبان في صحيحه :6253.

فەرموودا بیست و شەشێ: جوهی و کۆشتنا زاروکان.

عَنْ أَنَسٍ، "أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْيَهُودِ قَتَلَ جَارِيَةً مِنَ الْأَنْصَارِ عَلَى حُلِيٍّ لَهَا، ثُمَّ أَلْقَاهَا فِي الْقَلِيبِ، وَرَضَخَ رَأْسَهَا بِالْحِجَارَةِ، فَأُخِذَ، فَأُتِيَ بِهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَمَرَ بِهِ أَنْ يُرْجَمَ حَتَّى يَمُوتَ، فَرُجِمَ حَتَّى مَاتَ" [1]

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەنەسی، خودێ ژێ ڕازی بت، کۆ زەلامەکێ جوهی جاریيەك (ژنکەك) ژ ئەنصاریا کۆشت ژبەر چەکێن وێ (ئەو ڕستکا ژ زیڤی دهێتە چێکرن)، پاشی هاڤێتە د بیرێ دا، و سەرێ وێ ب بەرا شکاند، ڤێجا برن، و ئەو زەلام ئینانە دەڤ پێغەمبەرێ خودێ ﷺ، و فەرمان کر ئەو بهێتە بەربارانکرن (ڕەجم کرن) هەتا بمریت، ڤێجا هاتە ڕەجماندن هەتا مری.

(1) أخرجه البخاري برقم: 5295و مسلم : 1672واللفظ له , وأحمد في مسنده برقم: 12895.

فەرموودا بیست و حەفتێ: ڕەتکرنا جوهیان کۆ شەڕی بکەن دگەل پێغەمبەرێ خۆ.

عن عبدالله بْنَ مَسْعُود قال: شَهِدْتُ مِنَ المِقْدَادِ بْنِ الأَسْوَدِ مَشْهَدًا، لَأَنْ أَكُونَ صَاحِبَهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا عُدِلَ بِهِ، أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَدْعُو عَلَى المُشْرِكِينَ، فَقَالَ: لاَ نَقُولُ كَمَا قَالَ قَوْمُ مُوسَى: اذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلاَ، وَلَكِنَّا نُقَاتِلُ عَنْ يَمِينِكَ، وَعَنْ شِمَالِكَ، وَبَيْنَ يَدَيْكَ وَخَلْفَكَ "فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْرَقَ وَجْهُهُ وَسَرَّهُ"[1] يعني: قَولَهُ.

ئانکۆ: ژ کیسێ عەبدولایێ کورێ مەسعودی خودێ ژێ ڕازی بت گۆت: من هەلویستەك ژ میقدادێ کورێ ئەسۆەدی دیت، و ئەگەر ئەز خودانێ وێ بام من پێخۆشتر بوو ژ هندی وێ ژ خۆشیێن دونیایێ، هاتە دەڤ پێغەمبەریﷺ و ئەو (پێغەمبەر) یێ بێ دوعاییا ل مۆشرکا دکەت، گۆت: ئەم وێ نابێژین یا مللەتێ موسای گۆتی: تۆ خودایێ خۆ هەڕن شەڕی بکەن، بەلکۆ دێ ل لایێ تە یێ ڕاستێ شەڕی کەین، و لایێ چەپێ، و لبەر دەستێ و ل پشتە ژی، ڤێجا من دیت ڕوویێ پێغەمبەریﷺ گەش بوون وکەیفا وی هات. ئانکۆ: ژبەر گۆتنا میقدادی.

---

(1) أخرجه البخاري برقم:3952, وأحمد في مسنده3698, قال: شعيب الأرنؤوط: إسناده صحيح على شرط البخاري, والبغوي في شرح السنة, برقم: 3774

فەرموودا بیست و هەشتێ: پێغەمبەریﷺ بێ دوعاییان ل جوهیان دکەت ب پەتایێ (الوباء).

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: أن رسول الله قال : "اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا المَدِينَةَ كَمَا حَبَّبْتَ إِلَيْنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ، وَانْقُلْ حُمَّاهَا إِلَى الجُحْفَةِ، اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي مُدِّنَا وَصَاعِنَا "[1]

ئانکۆ: ژ کیسێ عائیشایێ خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: پێغەمبەرێ خودێﷺ گۆت: ئەی خودایێ من مەدینێ لبەر دلێ مە شرین بکە، کا چەوا تە مەککەهـ لبەر مە شرین کری و پتر ژی، و پەتایێ ونەساخیا وێ ژی ببە جوحفێ (هنگی کافر لێبوون)، ئەی خودایێ من بۆ مە بەرەکەتێ بکە د مشت و عەلبا مەدا. (مەد: 509 گرامە، صاع: 2036).

(1) أخرجه البخاري, برقم:3926و1889وو5654و 6372و5677, وأحمد في مسنده برقم:24288.

فەرموودا بیست و نەهێ: پێشاییا ڕێزگرتنا موسڵمانی ل سەر جوهی.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ :"لاَ تَبْدَؤُوا الْيَهُودَ وَلاَ النَّصَارَى بِالسَّلاَمِ، فَإِذَا لَقِيتُمْ أَحَدَهُمْ فِي طَرِيقٍ، فَاضْطَرُّوهُ إِلَى أَضْيَقِهِ[1]"

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: هوین دەستپێکێ سلاڤی جوهی و فەلەیان نەکەن، و ئەگەر ئێك ژ هەوە ئەو د ڕێکەکێ دا دیت، وان نەچار بکەن بۆ یا بەرتەنگتر، (ئانکو: هەکە هاتنە بەرامبەری هەوە چ پویتەی پێنەدەن و د ڕێکا خۆدا هەرن، و بلا ئەو بچنە یا بەرتەنگتر ونەخۆشتر).

(1) أخرجه أحمد (263/2 , 266 , 346 , 444 , 459 , 525) ومسلم (2167) والبخاري فى " الأدب المفرد " (1103 , 1111) وأبو داود (5205) والترمذي (2700) وقال الترمذي: " حديث حسن صحيح ". والطحاوي (397/2) والطيالسي (2424) والبيهقي (203/9) من طرق عن سهيل بن أبي صالح عن أبيه عن أبي هريرة مرفوعا به ،وأخرجه الألباني في السلسلة الصحيحة (704) ، وإرواء الغليل (1271) وقال عنه "صحيح".

فەرموودا سیهەن: پێغەمبەر ﷺشەڕێ جوهییان دکەت ژبەر سۆز شکاندنا وان.

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا رَجَعَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَوَضَعَ السِّلَاحَ وَاغْتَسَلَ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عليه السلام وَقَدْ عَصَبَ رَأْسَهُ الْغُبَارُ. فَقَالَ: وَضَعْتَ السِّلَاحَ فَوَاللَّهِ مَا وَضَعْتُهُ .

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَأَيْنَ؟

قَالَ: هَا هُنَا, وَأَوْمَأَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ .

قالَتْ: فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ[1].

ئانکۆ: ژ کیسی عائیشایێ خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: دەمێ پێغەمبەرێ خودێ ﷺ زقڕی ژ ڕوژا خەندەکێ، و چەکێ خۆ دانای، و خۆ شویشتی جبریل سڵاف لێبن هاتە دەڤ وی، تۆزێ پاتێ بسەرێ ویڤە گرتبوو، گۆتێ: تە چەکێ خۆ دانا، ئەز ب خودێ کم هێشتا من نە دانایە.

پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆتێ: کیڤە؟ گۆت: ئها ڤێرێ، و ئاماژە دا بەنی قوڕەیزە.

عائیشایێ گۆت: پێغەمبەرێ خودێ ﷺ بەڕەڤ وان دەرکەفت.

---

(1) أخرجه البخاري:2813و4117و4122 ومسلم برقم: 1769وابن أبي شيبة في مصنفه,برقم:36826

فەرموودا سیهـ و ئێکێ: جوهی و دزینا عەردی.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ, لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ , لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ .

قَالَ: فَقَالَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ :فِيَّ وَاللَّهِ كَانَ ذَلِكَ, كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنْ الْيَهُودِ أَرْضٌ فَجَحَدَنِي , فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَلَكَ بَيِّنَةٌ ؟ قَالَ قُلْتُ : لَا. قَالَ: فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ: احْلِفْ, قَالَ قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذًا يَحْلِفَ, وَيَذْهَبَ بِمَالِي! قَالَ: فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى:{إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا}[1]إِلَى آخِرِ الْآيَةِ[2] .

ئانکۆ: ژ کیسێ عەبدولّایی خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: هەر کەسێ سویندێ ل سەر تشتەکی بخۆت، و ئەو یێ درەوین بیت تێدا، دا کۆ مالێ کەسەکێ موسڵمان ب دەستخۆڤە بینت، ئەو دێ گەهیتە خودێ وئەو یێ ژ وی تورِە.

(1) أخرجه البخاري :2667 و2416و2666 و7183وابن ماجه2322, سنن أبي داود 3243, سنن الترمذي :1269, صحيح ابن حبان: 5086

(2) سورة: [آل عمران: 77]

گۆت: ئەشعەثێ کورێ قەیسی گۆت: ئەز ب خودێ کەم ئەڤ چەندە دگەل من بوو، گۆت: عەردەك دناڤبەرا من و زەلامەکێ جوهی دا بوو (ب هەڤپشکی)، ئەوی ئینکارا پشکا من دکر، من ژی برە دەڤ پێغەمبەری ﷺ، پێغەمبەری ﷺ گۆتە من: ئەرێ تە بەلگەیەك هەیە (ئەڤێ دەعوا تە بسەلمینیت)؟ گۆت: من گۆتێ: نەخێر، گۆتە یێ جۆهی: سویند بخۆ، گۆت: من گۆتێ ئەی پێغەمبەرێ خودێ کەواتە دێ سویند خۆت، ومالێ من بەت! گۆت: خودایێ مەزن ئەڤ ئایەتە ئینا خوار :{إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا} ئانکۆ: هندی ئەون پێن پەیمانا خودێ وئەو شیرەتا وی یا د وان کیتابان دا هاتی پێن وی بۆ پێغەمبەرێن خۆ هنارتین، ب بهایەکێ کێم وبێ خێر ژ پەرتالێ دنیایێ دگوهۆرن، ئەو ل ئاخرەتێ دبێ بارن ژ خێرێ، وخودێ د گەل وان نائاخڤت ب وێ ئاخفتنا وان کەیف پێ بێت، و ل ڕۆژا ڕابوونێ ئەو ب چاڤێ دلۆڤانییێ بەرێ خۆ نادەتە وان، ووان ژ قڕێژا گونەهێ وکوفرێ پاقژ ناکەت، وعەزابەکا ب ئێش بۆ وان هەیە .

فەرموودا سیهـ و دوویەّ: جوهییان چ دەستهەلاتداری نابن ل سەر عەردی.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: بَيْنَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ:" انْطَلِقُوا إِلَى يَهُودَ " . فَخَرَجْنَا مَعَهُ حَتَّى جِئْنَا بَيْتَ الْمِدْرَاسِ .

فَقَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم ,فَنَادَاهُمْ فَقَالَ:"يَا مَعْشَرَ يَهُودَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا" .

فَقَالُوا:قد بَلَّغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ .

قَالَ: فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم:" ذَلِكَ أُرِيدُ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا". فَقَالُوا: قَدْ بَلَّغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ .

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم" ذَلِكَ أُرِيدُ . "

ثُمَّ قَالَهَا الثَّالِثَةَ .

فَقَالَ:" اعْلَمُوا أَنَّمَا الأَرْضُ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجْلِيَكُمْ مِنْ هَذِهِ الأَرْضِ، فَمَنْ وَجَدَ مِنْكُمْ بِمَالِهِ شَيْئًا فَلْيَبِعْهُ ، وَإِلاَّ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا الأَرْضُ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ."[1]

(1) أخرجه البخاري : 7348 و3167 ومسلم : 1765 و أحمد في المسند :9826 والنسائي في سننه برقم:8634 , وأبوداود في سننه برقم:3003

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بت گۆت: دەمەکی دا ئەم ل مزگەفتێ بووین، پێغەمبەرێ خودێ ﷺ دەرکەفت، و گۆت: دەرکەڤن بۆ جوهیا، ئەم ژی دگەل دەرکەفتین هەتا ئەم گەهشتینە جهێ خواندنا وان.

پێغەمبەر ﷺ ڕابوو و گازی وان کر، و گۆت: ئەی گەلی جوهیا موسڵمان ببن دێ هێنە پاراستن.

گۆتن: تە گەهاند ئەی بابێ قاسمی.

گۆت: پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆتە وان: ئەڤە من دڤێت موسڵمان ببن دێ هێنە پاراستن.

گۆتن: تە گەهاند ئەی بابێ قاسمی.

پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆتە وان: ئەڤە من دڤێت.

پاشی جارا سێیێ ژی گۆت.

گۆتێ: بزانن کۆ هندێ عەردە بۆ خودێ و پێغەمبەرێ ویيە، و من دڤێت ئەز هەوە ژ ڤی عەردی (مەدینێ) دەربێخم، ڤێجا هەر کەسەکێ تشتەك هەبت وهوین نەشێن ڤەگۆهێزن بفرۆشن، و بزانن کۆ عەرد بۆ خودێ و پێغەمبەرێ ویيە.

فەرموودا سیهـ و سێیێ: فەرمانکرن ب دەرئێخستنا جوهییان ژ گزیرتا عەرەبی.

عن عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رضي الله عنه، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "لَأُخْرِجَنَّ الْيَهُودَ، وَالنَّصَارَى مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ حَتَّى لَا أَدَعَ إِلَّا مُسْلِمًا".[1]

ئانکۆ: ژ کیسێ عومەرێ کورێ خەطابی خودێ ژێ ڕازی بت، کۆ وی گوهـ ل پێغەمبەرێ خودێ بوو ﷺ دگۆت: ئەز دێ جوهیا دەرئێخم، و فەلّەیان ژی ژ گزیرتا عەرەبی هەتا کەس تێدا نەمینت ژ موسلّمانان پێڤەتر.

(1) أخرجه مسلم: 1767, وابوداود 3030, والترمذي 1606وأحمد في مسنده(201) والبغوي في شرح السنة برقم: 2756, والألباني في السلسلة الصحيحة(924).

فەرموودا سیهـ و چواریّ: جوهی ئەون یێ خودێ ژ وان تۆڕه.

عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّ {الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ} اليهود، و{الضَّالِّينَ} النصارى. " [1]

ئانکۆ: ژ کیسێ عەدیێ کوریّ حاتەمی گۆت: کۆ پێغەمبەریﷺ گۆت: هندی {الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ} ئەو جوهینه، و هندی و{الضَّالِّينَ} ئەو فەڵەنه.

(1) أخرجه أحمد في مسنده برقم: 19381، والطبراني في المعجم الكبير برقم: 237 وابن حبان في صحيحه برقم: 6247 وابن بشران في الأمالي برقم: 1391 والمروزي في السنة برقم: 156وابن منصور في سننه برقم:179وصححه الألباني في السلسلة الصحيحة : 3263

فەرموودا سیهـ و پێنجێ: جوینەك ژ بەنی ئیسرائیلیان شکلێ وان هاتە گهورین بۆ مشکا.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ : فُقِدَتْ أُمَّةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لاَ يُدْرَى مَا فَعَلَتْ! وَإِنِّي لاَ أُرَاهَا إِلاَّ الْفَارَ, إِذَا وُضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الإِبِلِ لَمْ تَشْرَبْ ، وَإِذَا وُضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الشَّاءِ شَرِبَتْ .

فَحَدَّثْتُ كَعْبًا, فَقَالَ : أَنْتَ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُهُ؟ قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ لِي مِرَارًا .

فَقُلْتُ: أَفَأَقْرَأُ التَّوْرَاةَ![1]

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بت، ژ کیسی پێغەمبەری ﷺ گۆت: کومەك ژ بەنی ئیسرائیلیان خولکێ وان هاتە گوهورین (مەسخ بوون)، و ناهێتە زانین کا چ بسەرێ وان هات! و پێغەمبەری ﷺ گۆت: ئەز گومان دکەم کۆ خودێ ئەو کربنە مشك، و نیشان ل سەر ڤێ چەندێ ئەوە ئەگەر شیرێ حێشترا

(1) أخرجه البخاري: 3305 واللفظ له ومسلم برقم:2997, وأحمد في مسنده برقم : 7197, وشرح السنة للبغوي برقم: 3271 , وابن حبان في صحيحه برقم:6258 وأبو يعلى الموصلي في مسنده برقم: 6031والسلسلة الصحيحة : 3068, والطبراني في الكبير : 11946 .

دانیه بەر مشکا نا ڤەخۆن (چونکی ل سەر بەنی ئیسرائیلیان حەڕام بوو)، و ئەگەر شیرێ پەزی دانیە بەر دێ ڤەخۆت.

پاشی ئەبو هورەیرە خودێ ژێ ڕازی بت دبێژت: من دگەل کەعبی (کەعبێ ئەحبارا) ئاخڤت و بۆ وی ڤەگێڕا، کەعبی گۆتێ: تە بخۆ گوهلێبوو پێغەمبەری ﷺ ئەڤ چەندە دگۆت؟ من گۆتێ: بەلێ، گەلەك جاران ئەڤ پرسیارە دووبارەکر.

من گۆتێ (ئانکۆ: ئەبو هورەیرەی): ئەرێ ما ئەز تەوڕاتێ دخوینم هەتا ئەز ژێ ڤەگۆهێزم.

وعند مسلم وابن حبان وغيرهما لفظة: وَلَا أُرَاهَا إِلَّا الْفَأْرَ

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "الْحَيَّاتُ مَسْخُ الْجِنِّ، كَمَا مُسِخَتِ الْقِرَدَةُ وَالْخَنَازِيرُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ"[1]

ئانکۆ: و ل دەف ئیمامێ موسلم وئبن حیبانی و ژبلی وان ژی، گۆتنا: وَلَا أُرَاهَا إِلَّا الْفَأْرَ، ژ کیسێ ئبن عەباسی، ژ کیسێ پێغەمبەری ﷺ گۆت: بنچینەیێ مارا ژ ئەجنایە و یێ ژ وان مەسخ

(1) أخرجها الطبراني في المعجم الأوسط برقم:4269 وفي الكبير برقم: 11946و ابن حبان (1080) وصححه الألباني في السلسلة الصحيحة برقم1824 وقال:هذا إسناد صحيح على شرط الشيخين.

بووین، کا چەوا مەیمینك و بەڕاز یێ ژ بەنی ئیسرائیلیان مەسخ بووین.

و یا دیارە کۆ بەحسێ هندەك مارایە نە کۆ هەمیان، وئەڤ مەسخ و گوهوڕینە وەك سزایەکێ بوو ل سەر وان، و هندەك ژ جوهییان ئەوێن سەرپێچی کرین د ڕوژا شەمبیێ دا، خولکێ وان و شکلێ وان گۆهوری بۆ ڕەنگێ مەیمینك و بەڕازان وەك: شەرمزارکرنەك و کرێتییەك بۆ وان، بەلێ بتنێ بۆ سێ شەڤان بۆ و چ دوینەدەهـ ب دویڤ خوڤە نە هێلا بووم، بەلێ گۆهورینا ئەجنەیان بۆ مارا یا بەردەوامە، و خودێ چێتر دزانت .

فەرموودا سیەم و شەشێ: جوهی دیکەفتییێن دەججالینە ل دوماهیا زەمانی.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "يَتْبَعُ الدَّجَّالَ مِنْ يَهُودِ أَصْبَهَانَ، سَبْعُونَ أَلْفًا عَلَيْهِمُ الطَّيَالِسَةُ"[1]

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەنەسێ کورێ مالکی خودێ ژێ ڕازی بت، گۆت: پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: دێ حەفتێ هزار جوهییێن ئەصفەهانێ دیکەفتنا دەججالی کەن، و جلکێن تەیلەسان یێ لبەر وان (جلکەکێ کەسکە).

(1) أخرجه مسلم :2944 والبزار في مسنده برقم:6416 وابن حبان في صحيحه برقم:6798

فەرموودا سیھـ و حەفتێ: جەنگا گەردوونی ل دوماھیا زەمانی دژی جوھییان.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقَاتِلَ الْمُسْلِمُونَ الْيَهُودَ، فَيَقْتُلُهُمُ الْمُسْلِمُونَ حَتَّى يَخْتَبِئَ الْيَهُودِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْحَجَرِ وَالشَّجَرِ، فَيَقُولُ الْحَجَرُ أَوِ الشَّجَرُ: يَا مُسْلِمُ يَا عَبْدَ اللهِ هَذَا يَهُودِيٌّ خَلْفِي، فَتَعَالَ فَاقْتُلْهُ، إِلَّا الْغَرْقَدَ، فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرِ الْيَهُودِ [1] "

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەبو ھورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بت، دبێژیت: پێغەمبەرێ خودێ ﷺ دبێژیت: قیامەت ناھێت ھەتا کۆ موسڵمان شەڕێ جوھیان بکەن، ڤێجا موسڵمان دێ وان کوژن ھەتا یێ جوھی دێ خۆ ل پشت بەر و داران ڤەشێریت، دێ بەر یان دار بێژیت: ئەی موسڵمان ئەی عەبدێ خودێ ئەڤە جوھییەکێ ل پشت من، وەرە بکوژە، دارا غەرقەدێ تێ نەبیت، چونکی ئەو ژ دارێن جوھییایە.

(1) أخرجه مسلم برقم: 2922 واللفظ له وأحمد في مسنده برقم:9398و 10857والطبراني في مسند الشاميين برقم: 3236 وابن بشران في الأمالي برقم:1051 والبغوي في شرح السنة برقم: 4243وقال عنه الالباني "صحيح" في صحيح الجامع الصغير برقم: 7427 - 2607

فەرموودا سیهـ و هەشتێ: جوهی د گوڕێن خودا دهێنه عەزاب دان.

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ , قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ وَجَبَتْ الشَّمْسُ , فَسَمِعَ صَوْتًا, فَقَالَ: يَهُودُ تُعَذَّبُ فِي قُبُورِهَا.[1]

ئانکۆ: ژ کیسێ بابێ ئەیوبی خودێ ژێ ڕازی بت گۆت، پێغەمبەر ﷺ دەرکەفت و هنگی ڕوژ ئاڤا ببوو، گوهـ ل دەنگەکی بوو، گۆت: ئەڤە جوهینه دهێنه عەزابدان د قەبرێن خۆ دا.

(1) أخرجه البخاري : 1375, وأحمد في مسنده برقم:23540و 23555و 23539و في السنن الكبرى للنسائي برقم: 2197وفي مسند بن حميد برقم: 224

فەرموودا سیهـ و نەهێ: جوهی ژ ئەهلێ ئاگرینه.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:"وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٌّ، وَلَا نَصْرَانِيٌّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ، إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ".[1]

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەبو هورەیرەی خودێ ژێ ڕازی بت دبێژیت، ژ کیسێ پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: ئەز ب وی سویند دخوم یێ نەفسا موحەممەدی دەستی دا، نینە ئێك ژ ڤێ ئوممەتێ گوهـ لمن ببیت چ جوهی بیت یان فەلّە بیت، پاشی بمریت وباوەرییێ ب وێ نەئینیت یا ئەز پێ هاتیم، ئیللا ئەو دێ ژ ئەهلێ ئاگری بیت.

(1) أخرجه مسلم: 153 , وأحمد في مسنده : 8203 قال شعيب الارناؤوط اسناده صحيح على شرط الشيخين, والبزار في مسنده:3050,ومستخرج أبي عوانه: 307,والايمان لابن منده : 401, ومسند الطيالسي: 509, وشرح السنة للبغوي: 56

فەرموودا چلێ: قوربانێ موسڵمانی ژ ئاگری ب جوهییەکێ یە.

فداءُ المسلم من النَّار بيهوديّ أنّ أَبَا بُرْدَةَ حَدِّثُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: "لَا يَمُوتُ رَجُلٌ مُسْلِمٌ إِلَّا أَدْخَلَ اللهُ مَكَانَهُ النَّارَ، يَهُودِيًّا، أَوْ نَصْرَانِيًّا"[1]

ئانکۆ: ژ کیسێ ئەبو بوردەی ژ کیسێ عومەرێ کورێ عەبدلعەزیزی، ژ کیسێ بابێ وی، ژ کیسێ پێغەمبەریﷺ گۆت: نینە زەڵامەکی موسڵمان بمریت ئیللا دێ خودێ ل شوینا وی د ئاگری دا، جوهییەکێ یان فەڵەیەکی کەتە تێدا.

(1) أخرجه مسلم :2767, صحيح ابن حبان: 630, ومسند أحمد :19560.

دوماهی

هەمی حەمد و پەسن و سوپاسی بۆ خودایێ خودان هێز و شیان بن، کۆ تەوفیقا مە دای بۆ وەرگێڕانا ڤان چل فەرموودێن پێغەمبەری ﷺ د نەکامی وخرابی وسالۆخەتێن کرێتێن جوهیان دا، ژ خودایێ خودان هێز و شیان و دەستهەلاتدار دخوازم ئەڤان جوهیان ب دوماهی بینت، و شەڕ و خرابیا وان بکەتە دناڤ واندا، و ژ موسڵمانان دویربکەت، و هێزێ و سەرکەفتنێ بکەتە بارا موسڵمانان، و هەر خودێیە ل سەر ڤێ چەندێ خودان شیان.

والحمد لله رب العالمين

وصلى الله وسلم على نبينا محمد

وعلى آله وصحبه أجمعين

ناڤەڕوک

پێشەکییا وەرگێڕی..... 4

پێشەکییا نڤیسەری..... 5

فەرموودا ئێکێ: جوهی تڕانا ب فەرمانێن خودایێ بلند دکەن. 9

فەرموودا دوویێ: موحەممەدی د تەوڕاتا خۆ دا دبینن، و باوەریێ پێ نائینن!..... 10

فەرموودا سیێ: حەقیێ دزانن و باوەریێ پێ نائینن. 12

فەرموودا چواریێ: جوهی کوفریێ ش موحەممەدی دکەن صلی الله علیه وسلم وهیڤیا وان ئەوە دوعا بۆ وان بکەت. 16

فەرموودا پێنجیێ: زێدەگاڤی کرنا وان ل سەر جەنابێ پێغەمبەریﷺ ب بێ دوعاییان. 17

فەرموودا شەشێ: حەسویدیا وان ب وێ نیعمەتا خودێ دگەل موسلمانان کری 18

فەرموودا حەفتیێ: جوهی حەقیێ ڤەدشێرن و ئەو دزانن 19

فەرموودا هەشتیێ: جوهی و چاڤلێکرنا وان یا کۆرە بۆ زانایێن وان.22

فەرموودا نەهێ: تۆندییا وان ددینی دا..... 23

فەرموودا دەهێ: جوهی مللەتەکێ درەوینە. 24

فەرموودا یازدێ: جوهییاتی و هەڤدژییا فیترەتێ. 28

فەرموودا دووازدێ: نەکامییا چاڤلێکرنێ ب جوهییان. 29

فەرموودا سێزدێ: هشیاربوون ژ دەنگوباسێن جوهییان. 30

فەرموودا چواردێ: ڕێکەفتنا جوهییان ل سەر درەوێ. 31
فەرموودا پازدێ: پێغەمبەر ﷺ فەرمانێ دکەت ب فێربوونا زمانێ جوهیان، دا کۆ ژ فێلبازییێن وان ئێمن بن. 34
فەرموودا شازدێ : جوهی جوداهیێ دئێخنە دناڤبەرا خەلکی دا بۆ جێبەجێکرنا ئەحکامێن دینی..... 35
فەرموودا هەڤدێ: سحر و فەند و فێل ل دەف جوهییان. 36
فەرموودا هەژدێ: ژنەکا جوهی غەدرێ ل پێغەمبەرێ خودێ ﷺ دکەت، و هەولا کۆشتنا ب ژەهرێ ددەت. 40
فەرموودا نوزدێ: فێلێن ژنێن جوهی د سەردابرن و خاپاندنێ د.. 43
فەرموودا بیستێ: ژناڤچوونا بەنی ئیسرائیلیان ب ئەگەرێ هندێ کۆ ژنکێن وان پرچێن خۆ دگەهاندن. 44
فەرموودا بیست و ئێکێ: جوهی بەڵاڤکەرێن ڕەوشەنبیریا ڕویساتیێنە. 45
فەرموودا بیست و دوویێ: جوهی بەرتیلی ددەن. 48
فەرموودا بیست و سێیێ: گۆرێن پێغەمبەرێن خۆ کرنە مزگەفت. 50
فەرموودا بیست و چواریێ: شەمبی دڕویشمێ بەرزەبوونا جوهییایە. 52
فەرموودا بیست و پێنجێ: جوهی فێڵبازی و حیلا دکەن ل سەر حەڕامی. 54
فەرموودا بیست و شەشێ: جوهی و کۆشتنا زاروکان. 55

فەرموودا بیست و حەفتێ: ڕەتکرنا جوهیان کۆ شەڕی بکەن دگەل پێغەمبەرێ خۆ. 56
فەرموودا بیست و هەشتێ: پێغەمبەریﷺ بێ دوعاییان ل جوهیان دکەت ب پەتایێ (الوباء). 57
فەرموودا بیست و نەهێ: پێشاییا ڕێزگرتنا موسڵمانی ل سەر جوهی. 58
فەرموودا سیهێ: پێغەمبەر ﷺشەڕێ جوهییان دکەت ژبەر سۆز شکاندنا وان. 59
فەرموودا سیهـ و ئێکێ: جوهی و دزینا عەردی. 60
فەرموودا سیهـ و دوویێ: جوهییان چ دەستهەلاتداری نابن ل سەر عەردی. 62
فەرموودا سیهـ و سێیێ: فەرمانکرن ب دەرئێخستنا جوهییان ژ گزیرتا عەرەبی. 64
فەرموودا سیهـ و چواریّ: جوهی ئەون یێ خودێ ژ وان تۆڕە. 65
فەرموودا سیهـ و پێنجێ: جوینەك ژ بەنی ئیسرائیلیان شکلێ وان هاتە گهورین بۆ مشکا. 66
فەرموودا سیهـ و شەشێ: جوهی دیکەفتییّن دەججالینە ل دوماهیا زەمانی. 69
فەرموودا سیهـ و حەفتێ: جەنگا گەردوونی ل دوماهیا زەمانی دژی جوهییان. 70

فەرموودا سیھـ و ھەشتێ: جوھی د گوڕێن خودا دھێنە عەزاب دان.
..... 71
فەرموودا سیھـ و نەھێ: جوھی ژ ئەھلێ ئاگرینە..... 72
فەرموودا چلێ: قوربانێ موسڵمانی ژ ئاگری ب جوھییەکێ یە. 73
دوماھی..... 74



www.mzgaft.com

مزکه فت

